Ազգ
Azg armenian daily

Մայիս 8
Շաբաթ
1993

ՈՍՄՆԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Գ տարի, թիւ 86 (337)
գինը 10 ռ.
դասիչ 69149
Երեւան 375010
Հանրապետութեան 47
հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

Աշխարհ

Ոստիկանությունը ոչինչ արգելի մայիսի 9-ի ցույցերը

Ռուսաստանի ներքին գործերի նախարարը հայտարարեց, թե ոստիկանությունը կտրուկ եւ ազդու միջոցների է դիմելու, եթե մայիսի 9-ին ցուցարարները փորձեն անտեսել ցույցերի եւ հավաքների արգելման մասին նախագահական հրամանագիրը: Գեր արմատական թեւի ղեկավարները, այնուհանդերձ, որոշել են նացիստական Գերմանիայի դեմ 2-րդ աշխարհամարտում տարած հաղթանակի առթիվ կիրակի օրը երթեր կազմակերպել Մոսկվայում, անտեսելով գոյություն ունեցող արգելքը:

Սահմանադրական հանձնաժողովը մերժեց Ելցինի տարբերակը

Ռուսաստանի Գերագույն խորհրդի Սահմանադրական հանձնաժողովը մերժեց նախագահ Ելցինի խմբի կողմից պատրաստված սահմանադրության նախագիծը, համարելով, որ այն բովանդակում է մարդու իրավունքների նորմերի «կոպիտ խախտումներ»: Հանձնաժողովի անդամներից մեկը հայտարարեց, թե ըստ այդ նախագծի նախագահին տրվում են միապետական լիազորություններ: Եզրակացության մեջ նախագահին կոչ է արվում Սահմանադրական հանձնաժողովի հետ միասնաբար նոր տարբերակ ստեղծել: Այս վերջին կետը հակասում է Ելցինի հակառակորդների կողմից երկու ամիս առաջ արված հայտարարությանը, թե Ռուսաստանին նոր սահմանադրություն պետք չէ:

Չինաստանը զինում է Պակիստանին

Ամերիկյան դիվանագիտական շրջանակները մտահոգություն են հայտնում Չինաստանի կողմից հարեւան Պակիստանին տրվող արդիական զենքերի խանի նկատմամբ: Ըստ տեղեկությունների, պակիստանյան բանակը զինվում է հատկապես չինական ցամաք-ցամաք «Միկ» հեռահար հրթիռներով: Մյուս կողմից, Չինաստանի վարչապետ Լի Պենի բժիշկները խորհուրդ տվեցին նրան առժամանակ հանգստանալ: 65 տարեկան վարչապետը, ըստ պաշտոնական տվյալների, տառապում է դաղաուրությունից, մինչդեռ այլ աղբյուրներ պնդում են, թե նա սրտային անբավարարություն ունի: Լի Պենը երեկ չմասնակցեց իր կաբինետի նիստին:

Շրի Լանկան ունեցավ նոր նախագահ

Անցյալ շաբաթ սպանված Պրեմադասայի փոխարեն Շրի Լանկան ունեցավ նոր նախագահ: Վարչապետ Ուիջի Թանգսան երեկ մայրաքաղաք Կոլոմբոյում նախագահական երդում տվեց երկրի խորհրդարանի կողմից ընտրվելուց հետո: Թեեւ ընդդիմությունը չէր մասնակցել ընտրություններին, սակայն պաշտոնական որեւէ առարկություն չեղավ Թանգայի ընտրության առթիվ:

Ջիբութիում բազմակուսակցական ընտրություններ

Ջիբութիում երեկ սկսվեցին խորհրդարանական ընտրությունները առաջին անգամ բազմակուսակցական սկզբունքով: Սոմալիներից ու աֆարներից բաղկացած բնակչության ընտրողների մեծ մասը քվեարկեց 5 տարբեր կուսակցություններ ներկայացնող թեկնածուների օգտին:

Կրկին ռմբակոծվում է Քաբուլը

Գյուլբեդդին Հեքմաթյարին վարչապետ նշանակելը չդադարեցրեց կռիվները Աֆղանստանում: Աֆղանական մրցակից զինախմբերը երեկ եւ առաջին օրը թնդանոթային կրակ տեղացին մայրաքաղաքի կառավարական զորքի դիրքերի վրա: Հատկապես ռմբակոծվեցին Քաբուլի արեւմտյան շրջաններում բնակիչներից մեծամասամբ լքված թաղամասերը, ինչպես նաեւ կենտրոնական մասը: Առնվազն 10 հոգի է սպանվել:

Վաց[?]յալ Հավելին սպանելու փո՞րձ

Չեխական թերթերի հրապարակած տվյալների համաձայն, ներքին գործերի նախարարության կողմից ձերբակալված 5 սերբեր եւ յեռնորգիներ դավադրություն էին պատրաստել սպանելու նախագահ Հավելին: ՆԳՆ-ը հերքեց այդ տեղեկությունները, ճշտելով, թե ձերբակալվածները այլ հանցանքների համար են արգելափակվել: ■

Ղարաբաղի Հարց

Թուրք-ռուսական հանդիպում Անկարայում

Ռուսաստանի հեռուստատեսության «Նովոստի» ծրագրի հաղորդման համաձայն, մայիսի 10-14-ը Անկարայում տեղի կունենա Թուրքիայի եւ Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարների հանդիպում: Ինչպես հայտարարել է Ռուսաստանի պաշտպանության նախարար Պավել Գրաչովը, թուրքական կողմին հետաքրքրում է հայ-ադրբեջանական հակամարտության շրջանում ստեղծված իրական վիճակը: «Ազգ»

«Հայաստանի դեմ նույնպիսի պատժամիջոցներ, ինչպես սերբերի»

Ռուսաստանի, ԱՄՆ-ի եւ Թուրքիայի եռակողմ նախաձեռնությանը Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի տված պատասխանը Բաքվում գնահատվեց որպես մերժում, երեկ բրիֆինգում ասաց Ադրբեջանի նախագահի մամուլի ծառայության ղեկավար Արիֆ Ալիեւը:

Ալիեւի խոսքերով, Երեւանի գործողություններին նույնպիսի գնահատական է տվել նաեւ ռուսական կողմը: Այսպես, Ղարաբաղին նվիրված բանակցություններում Ռուսաստանի ներկայացուցիչ Վլադիմիր Կազիմիրովն Ալիեւի հետ ունեցած հեռախոսազրույցի ժամանակ հավաստել է այդ կարծիքը: Ինչպես ասաց Ալիեւը, կողմերը պետք է խաղաղ կարգավորումը նախաձեռնող երկրներին ներկայացնեին իրենց գրավոր համաձայնությունները մինչեւ մայիսի 6-ի ժամը 12-ը: Ադրբեջանը ներկայացրեց նման փաստաթուղթ, սակայն Երեւանը դա չարեց:

Նախագահի մամուլի ծառայության ղեկավարը նշեց, որ եթե հայկական զորքերը դուրս չբերվեն Քելբաջարի շրջանից, ապա Ադրբեջանը չի մասնակցի բանակցություններին: Ալիեւի կարծիքով, Հայաստանը մեկ անգամ եւս ցուցադրեց ՄԱԿ-ի, ԵԱՀԽ-ի, հետեւաբար նաեւ ամբողջ համաշխարհային հանրության կարծիքը հաշվի առնելու իր հրաժարումը: Այդպիսով, Հայաստանի դեմ պետք է կիրառվեն նույնպիսի պատժամիջոցներ, ինչպիսիք ՄԱԿ-ը ձեռնարկել է բոսնիացի սերբերի դեմ, ասաց Ալիեւը. Սնարֆ

Արաբ-իսրայելական խաղաղության բանակցությունների շրջանակում իսրայելական կողմը երեկ պաղեստինյան պատվիրակությանը հանձնեց համաձայն հայտարարության սկզբունքների մասին մի նախագիծ, որը կարող է որպես շրջանակ ծառայել գրավյալ հողերում ապրող պաղեստինցիների ինքնավարության համար: Մյուս կողմից, լիբանանյան պատվիրակության հետ հանդիպման ժամանակ իսրայելական պատվիրակությունն առաջարկեց իր զորքերը դուրս հանել արաբական այդ երկրի հարավից, եթե Բեյրութի իշխանությունները հստակ միջոցներ ձեռք առնեն հարավային սահմանների ապահովության համար եւ երաշխիքներ տան այդ շրջաններից դեպի Իսրայել հարձակողական գործողություններ թույլ չտալու կապակցությամբ:

Ճակատ

ԹՇՆԱՄՈՒ ՕԴՈՒԺԻ ԿՈՒՏԱԿՈՒՄՆԵՐ ՂՈՒԲԱԹԼՈՒՄ

Երեկ եւ նախորդ գիշեր Լեռնային Ղարաբաղի ռազմաճակատներում ռազմական լայնածավալ գործողություններ չեն արձանագրվել: Միայն Ասկերանի եւ Մարտունու շրջանների ռազմաճակատներում տեղի են ունեցել առանձին կարճատեւ փոխհրաձգություններ: Այս մասին Ստեփանակերտից հաղորդում է մեր թղթակից ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆԸ: ԼՂՀ զինված ուժերի հետախուզության տվյալներով, Ադրբեջանի Ղուբաթլիի եւ Ֆիզուլու շրջաններում շարունակվում են նկատվել ադրբեջանական բանակի մեծ կուտակումներ, այդ թվում մի քանի ռազմական ողղաթիռ եւ հետևակի մի քանի զումարտակներ: Վկայակոչելով ԼՂՀ լրատվության եւ մամուլի պետվարչությունից ստացված տեղեկությունները, այս փաստը հաստատում է նաեւ Սնարֆ գործակալությունը: Ըստ նույն աղբյուրների, Ղարաբաղի ինքնապաշտպանության ուժերի շտաբում մտահոգված են ադրբեջանական բանակի մեծ կուտակումներով ինչպես Ղարաբաղի հարավային սահմանների, այնպես էլ Լաչինի մարդասիրական միջանցքի հարավային մասույցների ուղղությամբ:

Երեկ եւ նախորդ գիշեր Ադրբեջանի Ղուբաթլիի շրջանի տարածքից կարճատեւ գնդակոծության են ենթարկվել Լաչինի միջով ձգվող վերահսկող ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ուժերի դիրքերը: Հայկական կողմից տուժածներ չկան: Գորիս-Լաչին-Ստեփանակերտ ճանապարհը գործում է անխափան:

Միաժամանակ ադրբեջանական աղբյուրները հաղորդում են, թե մայիսի լույս 7-ի գիշերը Ղարաբաղի տարածքից գնդակոծվել եւ հրետակոծվել են Ադրբեջանի Ֆիզուլու եւ Ջեբրայիլի շրջանները: Տուժածների մասին տեղեկություններ չեն հաղորդվում:

«Ազգ»

Հայաստան

Կրկին գնդակոծվում է Նոյեմբերյանի շրջանը

Մայիսի լույս 7-ի գիշերը Ադրբեջանի տարածքից կրկին գնդակոծվել են Նոյեմբերյանի շրջանի Կոթի, Դովեղ եւ Բարեկամավան գյուղերի հայկական պաշտպանական դիրքերը: Հայկական ուժերը ստիպված են եղել դիմել պատասխան գործողությունների: Այս մասին հաղորդում են Հայաստանի պաշտպանության նախարարության լրատվական ծառայությունից: Ավելի վաղ, մայիսի 6-ին Կոթի գյուղի սահմանամերձ գոտում զոհվել է մեկ հայ զինվոր: Ըստ նույն աղբյուրների, նկատվում են ադրբեջանական բանակի ռազմական տեխնիկայի եւ կենդանի ուժի մեծ կուտակումներ Կազախի շրջանի մասույցներում:

Երեկ առավոտյան Նոյեմբերյանի շրջանի Բարեկամավան գյուղի պաշտպանական դիրքերի գնդակոծումը վերսկսվել է: Հայկական ուժերը թշնամու կրակակետերը լռեցնելու ուղղությամբ միջոցառումներ են ձեռնարկում: Այս տեղեկությունները հաստատում է նաեւ Նոյյան տապան գործակալությունը:

Իր հերթին Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունը հաղորդում է, թե երեկ եւ նախորդ գիշեր Հայաստանի տարածքից գնդակոծվել եւ հրետակոծվել են Ադրբեջանի Աղստաֆայի, Ղազախի, Գեդաբեկի, Զանգելանի եւ Ղուբաթլիի շրջանները: Մանրամասնություններ չեն հաղորդվում:

«Ազգ»

[illegible]

Հաշտության ծրագիրը մերժվեց. իսկ հետո՞

ԱՄՆ նախագահ Բ. Քլինթոնը հայտնեց, որ ինքը Ֆ. Միտերանի հետ զրույց է ունեցել բոսնիացի սերբերի որոշման առթիվ միջազգային ընկերակցության ստեղծ արձագանք մշակելու նպատակով: Սակայն նա հրաժարվեց հայտնել, թե կոնկրետ ինչ քայլերի մասին է խոսվել:

ԱՄՆ պետքարտուղար Ու. Քրիստոֆերը Բոննում Բոսնիայի խնդիրը քննարկել է ԳՖՀ կանցլեր Հ. Քոլի եւ արտգործնախարար Ք. Քինկելի հետ: Ինչպես հաղորդում է Ռոյթեր գործակալությունը, հանդիպումից հետո Քրիստոֆերը հայտարարել է, որ Բոսնիայի պատերազմի դադարեցման ջանքերը կբեւեռի բացառապես սերբերի դեմ ուղղված պատժիչ միջոցառումների վրա եւ որ ինքն այլեւս չի ձգտում կենսագործել ՄԱԿ-ի հաշտության ծրագիրը:

Նրա խոսքերով, ՄԱԿ-ի հաշտության ծրագիրը պաշտպանելու բոսնիացի սերբերի խորհրդարանի անկարողությունը խաչ քաշեց կարգավորման այդ տարբերակի վրա: «Մինչեւ օրս մենք սկզբունքորեն քննարկել ենք խնդրի լուծման երկու տարբեր ուղի: Այժմ մենք կենտրոնանում ենք միակ ուղու վրա», ասել է նա: Ռոյթերը հաղորդում է, Ռ. Կարաջիչը բրիտանական «Սքայ Թելեվիժընին» ընկերությանը տված հարցազրույցում հայտարարեց, որ Սերբիայի վրա միջազգային ընկերակցության որեւէ ճնշումը բոսնիացի սերբերին չի ստիպի հրաժարվել իրենց նպատակներից: «Մենք ունենք սեփական արդյունաբերություն, գյուղատնտեսություն, էկոնոմիկա: Մենք կգոյատեւենք», ասաց նա:

ՄՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Լոնդոն

Խասբուլատովը ձգում է նախագահի թեկնածուներին

Լոնդոնում հրատարակվող սաուդյան «Աշ շարք ալ աուսաթ» թերթում հրապարակված հարցազրույցում Ռուսաստանի ԳԽ նախագահ Ռ. Խասբուլատովը, մեղադրելով նախագահ Ելցինին հակասահմանադրական որոշումներ ընդունելու մեջ, հանրաքվեի արդյունքների կապակցությամբ ասաց, որ դրանք ոչ այնքան լի հույս բերեցին հաղթողին ու պարտվողին, որքան ցուցադրեցին հասարակության պառակտումը եւ զգալի չափով ազդեցին ներքաղաքական իրադրության զարգացման վրա: Նա լիակատար վստահություն հայտնեց, որ «նախագահ Ելցինն այսօր հասկանում է, որ առձակասման իր հաջորդ փորձը թանկ կարժենա»: Խասբուլատովն ասաց, որ վաղաժամկետ նախագահական ընտրությունների անցկացման դեպքում Ռուսաստանի նախագահության առավել հավանական թեկնածուն Ռուցկոյն է: Նման ընտրությունների անցկացման դեպքում նա նախագահության հնարավոր թեկնածուների թվում նշեց նաեւ Տրավկինին ու Գերաշչենկոյին»:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

ՄԱԿ-ը «անվտանգության գոտիներ» է ստեղծելու Բոսնիայում

ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը միաձայնությամբ հաստատեց Ֆրանսիայի ներկայացրած որոշման նախագիծը, որ նախատեսում է Բոսնիայում իսլամ բնակչության համար «անվտանգության գոտիներ» ստեղծել: ՄԱԿ-ի խաղաղապահ ուժերի մասնագետները երեկ արդեն սկսել էին ուսումնասիրել որոշումը գործնական կիրառման մեջ դնելու միջոցներն ու եղանակը: Նրանց կարծիքով, Անվտանգության խորհրդի որոշումը կյանքի կոչելու համար հարկավոր կլինի Բոսնիա-Հերցեգովինայում գտնվող ՄԱԿ-ի 9000 զինվորների թիվն ավելացնել առնվազն եւս 50 հազարով:

Մյուս կողմից, Մ. Նահանգների պետքարտուղար Քրիստոֆերը երեկ ավարտեց 6 երկրներ ընդգրկած իր արտասահմանյան այցը, վերջինը իտալական կողմից ստանալով զինվորական նախաձեռնություններին մասնակցելու հավանություն: Երեկ նա Մոսկվա ուղարկեց իր գլխավոր օգնականներից երկուսին, շարունակելու համար Ռուսաստանի հետ համակարգման աշխատանքները Բոսնիայում: Իր հերթին, Բելգիայի կառավարությունը հայտարարեց, թե Վենս-Օուեն ծրագրի մերժումից հետո որոշել է բացի դեղորայքից եւ սննդեղենից, որեւէ օգնություն չտալ Բոսնիայի սերբերին: ■

digitised by A.R.A.R.@

ՊԱՏԵՐԱԶՄՆ ԸՆԴԼԱՅՆՎԵԼՈՒ ՄԻՏՈՒՄ ՈՒՆԻ

Անցած շաբաթ իրադրությունը Լեռնային Ղարաբաղում եւ Հայաստանի սահմանամերձ շրջաններում շարունակում էր մնալ լարված: Ու թեեւ ռազմաճակատի գծի էական փոփոխություններ չեն արձանագրվել, այնուամենայնիվ ռազմաճակատի տարբեր հատվածներում ադրբեջանական բանակի հարձակողական գործողությունները վկայում են, որ ցանկացած պահի հնարավոր է լայնածավալ գրոհ եւ լարվածության նոր աճ: Այսպես, անցած շաբաթը սկսվեց ադրբեջանական բանակի գրոհներով Նոյեմբերյանի շրջանի ուղղությամբ, երբ թշնամին տանկային հրետակոծումներից հետո խախտեց Հայաստանի պետական սահմանը եւ փորձեց առաջ շարժվել Նոյեմբերյանի շրջանի Դովեղ գյուղի ուղղությամբ: Ճիշտ է, հայկական ուժերը կարճ ժամանակահատվածում կարողացան լիովին կասեցնել թշնամու գրոհը, ետ շպրտել եւ վերականգնել պետական սահմանը, սակայն հրետակոծությունների հետեւանքով հայկական կողմից զոհվեց հինգ եւ վիրավորվեց չորս մարդ: Այն, որ Հայաստանի հյուսիսարեւելյան շրջանների ուղղությամբ ադրբեջանական բանակի լայնածավալ գրոհը պատահական չէր եւ լավ էր նախապատրաստված, ապացուցում է նաեւ այն հանգամանքը, որ նույն օրը Ղազախի շրջանի տարածքից հրետակոծվեցին նաեւ Իջեւանի շրջանի գրեթե բոլոր սահմանամերձ գյուղերի հայկական պաշտպանական դիրքերը, Թոուզի շրջանից՝ Տաուշի շրջանի բնակավայրերը եւ այլն: Բացի այդ, Գետաբեկի շրջանի ռազմական հենակետերից հրետակոծվեց նաեւ Կրասնոսելսկ շրջկենտրոնը: Այս ամենից կարելի էր ենթադրել, թե ադրբեջանական բանակը մտադիր է ռազմական գործողությունների ծանրության կենտրոնը Ղարաբաղից տեղափոխել հայ-ադրբեջանական սահմանի հյուսիսային մասը, եթե չլիներ մի հանգամանք. նույն օրերին իրադրությունը կտրուկ սրվեց նաեւ Մեղրու եւ Օրդուբադի շրջանների սահմանագծում, երբ ադրբեջանական կազմավորումները Նախիջեւանի տարածքից հրետակոծեցին Ագարակ ավանի պաշտպանական դիրքերը: Սա վկայում է, որ Ադրբեջանն առաջվա պես միայն մի նպատակ է հետապնդում՝ հարձակողական քայլերի միջոցով Հայաստանին դրդել պատասխան գործողությունների, ներքաշել պատերազմի մեջ եւ դրանով իսկ ղարաբաղյան պատերազմը ներկայացնել որպես Հայաստան-ադրբեջանական պատերազմ:

Ընդհանրապես անցած շաբաթը բնորոշ էր Նախիջեւանի ադրբեջանական կազմավորումների ակտիվացմամբ, որոնք, Մեղրու շրջանից բացի, փորձում էին հարվածել նաեւ Արարատի եւ Եղեգնաձորի շրջաններին: Նման ակտիվացումն ամենից առաջ պետք է բացատրել Թուրքիայից ցամաքային ճանապարհով Նախիջեւան հասցվող զենքի եւ զինամթերքի, ինչպես նաեւ ռազմական մասնագետների առկայությամբ:

Իրադրությունը շարունակում էր լարված մնալ նաեւ Լեռնային Ղարաբաղում, որտեղ ադրբեջանական բանակը շարունակում էր մեծ քանակությամբ մարտական տեխնիկա եւ կենդանի ուժ կուտակել ԼՂՀ հարավային շրջանների սահմանների ուղղությամբ: Ադրբեջանական բանակի՝ արդեն մոտ մեկ ամիս շարունակվող լուրջ նախապատրաստությունները, ինչպես նաեւ ժամանակ առ ժամանակ Հադրութի եւ Մարտունու շրջանների սահմանամերձ բնակավայրերի հրետակոծությունները վկայում են, որ առաջիկայում հնարավոր լայնածավալ հարձակումը ձեռնարկվելու է այս ուղղությամբ: Այդ են ապացուցում նաեւ վերջերս հաճախակի դարձած ադրբեջանական օդուժի հետախուզական թռիչքները մասնավորապես Մարտունու շրջանի երկնքում: ԼՂՀ հակաօդային պաշտպանության ուժերը, ենթարկվելով առաջինը հարված չհասցնելու հրամանին, առայժմ նման թռիչքները կասեցնելու ուղղությամբ միջոցառումներ չեն ձեռնարկում, սակայն մտահոգություն է պատճառում նաեւ այն հանգամանքը, որ Ղարաբաղում համոզված են, թե Թուրքիայից Նախիջեւանի եւ Իրանի տարածքներով Ադրբեջան հասցվող զենքն ու զինամթերքը վաղ թե ուշ օգտագործվելու է Ղարաբաղի դեմ: Այս առթիվ անցյալ շաբաթ ԼՂՀ ԳԽ լրատվական կենտրոնը հանդես եկավ հայտարարությամբ, որտեղ միջազգային հանրությանը կոչ էր արվում ժամանակին միջոցառումներ ձեռնարկել հակամարտության ընդլայնման եւ նոր ուժերի ընդգրկման կանխման ուղղությամբ:

Անցած շաբաթ իրադրությունը բավականին կայուն էր Ղարաբաղի հյուսիսում՝ Մարտակերտի շրջանում, որտեղ ռազմական լայնածավալ գործողություններ չեն արձանագրվել: Ու թեեւ ադրբեջանական աղբյուրները հաղորդում են, թե հայկական ուժերը Կուսապատ գյուղից հրետակոծել են Մարտակերտ շրջկենտրոնը, այնուամենայնիվ ռազմաճակատի գիծն այստեղ փոփոխություններ չի կրել: Իրավիճակը համեմատաբար հանգիստ է եղել նաեւ Քելբաջարի շրջանի հյուսիսում, որտեղ նույնպես լուրջ գործողություններ չեն եղել: Փոխարենը հայկական պարտիզանական ջոկատներն ակտիվ գործողություններ են իրականացրել բռնազավթված Շահումյանի շրջանի տարածքում՝ Խարխափուտ գյուղի մերձակայքում ոչնչացնելով թշնամու մեկ զրահամեքենա, մի քանի բեռնատար եւ մի քանի տասնյակ զինվոր: Կողմնակի կերպով այս տեղեկությունները հաստատում են նաեւ ադրբեջանական աղբյուրները՝ տեղեկացնելով, թե ադրբեջանական կազմավորումները միջոցառումներ են ձեռնարկում Շահումյանի շրջանի Գյուլիստան գյուղի մերձակա անտառները հայ պարտիզաններից «մաքրելու» ուղղությամբ: Իրականում Գյուլիստանն ու մերձակա անտառները վաղուց արդեն գտնվում են հայկական ջոկատների վերահսկողության տակ, եւ ադրբեջանական զանգվածային լրատվության միջոցների նման հայտարարությունները պարզապես փորձում են պատրանք ստեղծել, թե իբր Շահումյանի ամբողջ շրջանը վերահսկվում է Ադրբեջանի կողմից, եւ պարտիզանական գործողությունները պատահական բնույթ են կրում:

Ամփոփելով կարելի է եզրակացնել, որ առաջիկայում եւս Ադրբեջանը չի հրաժարվի Ղարաբաղի եւ Հայաստանի ուղղությամբ լայնածավալ գրոհներից, մանավանդ, որ Թուրքիայի կողմից ցուցաբերվող ռազմական օգնությունը կարող է փոխել վերջին շրջանում Ղարաբաղի շուրջ ստեղծված ուժերի հավասարակշռությունը: Մյուս կողմից, միջազգային հանրության աչքում նման գործողությունների համար արդեն իսկ հող է նախապատրաստվում. մերժելով ռուս-թուրքական-ամերիկյան նախաձեռնությունը, Ղարաբաղը կարող է հայտնվել «անհնազանդ» կողմի դերում եւ ճնշումների ենթարկվել նույն միջազգային հանրության կողմից, որից էլ, անկասկած, կշտապի օգտվել Ադրբեջանը՝ փորձելով իրականացնել ղարաբաղյան խնդիրը զենքի ուժով լուծելու իր ծրագիրը:

ԱՐՍԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Հայաստանը խաղաղական պարտություն կրեց

Ադրբեջանի նախագահի միջազգային հարցերի գծով խորհրդական Վաֆա Գուլուզադեն ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի թիվ 822 բանաձեւը բնութագրեց որպես ադրբեջանական դիվանագիտության մեծ հաղթանակ: Թուրանի թղթակցի հետ զրուցելիս Գուլուզադեն հայտարարեց, որ «հանրապետության միջազգային կապերի ընդլայնման եւ Ադրբեջանի լրատվական շրջափակման ճեղքման համեմատ Հայաստանի եւ նրա հովանավորների համար ավելի ու ավելի է դժվարանում համաշխարհային հանրությանը մոլորեցնելը»: Գուլուզադեի խոսքերով, Ադրբեջանը ոչ թե ինչ-ինչ երկրների կամ միջազգային ընկերակցության պաշտպանության կամ հովանավորության կարիքն ունի, այլ պարզապես ակնկալում է իրավիճակի արձանագրում: Գուլուզադեն ընդգծեց, որ ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի հայտնի բանաձեւում Հայաստանն առաջին անգամ դիտարկվում է որպես հակամարտության մասնակից կողմ եւ Ադրբեջանի գրավյալ շրջաններից օկուպացիոն բոլոր զորքերի անհապաղ դուրսբերման պահանջը նրա վրա կոնկրետ պարտականություն է դնում: Նրա խոսքերով, եթե Հայաստանն իր զորքերը դուրս չբերի Ադրբեջանից, ապա նա ստիպված կլինի դա անել միջազգային ընկերակցության ճնշմամբ: Նախագահի խորհրդականը հայտարարեց, որ ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը մեկ անգամ եւս հաստատեց Լեռնային Ղարաբաղի պատկանելությունն Ադրբեջանին եւ հանրապետության սահմանների բռնի փոփոխման անթույլատրելիությունը: Նրա կարծիքով, Հայաստանի կողմից այդ իրողությունների հետագա անտեսումը կարող է հանգեցնել աշխարհում նրա լիակատար մեկուսացմանը եւ միջազգային ընկերակցությանն ստիպել նրա դեմ կիրառել ՄԱԿ-ի կանոնադրությամբ նախատեսված համապատասխան պատժամիջոցներ:

Սնարք

Էլչիբեյը կայցելի Մեծ Բրիտանիա

Ջոն Մեյջորի հրավերով Ադրբեջանի նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյը պաշտոնական այցով Մեծ Բրիտանիա կմեկնի մայիսի վերջերին, հաղորդում է նախագահի մամուլի ծառայությունը: Չորսօրյա այցի ընթացքում Էլչիբեյը հանդիպումներ կունենա Մեյջորի, Բրիտանիայի խորհրդարանի անդամների, երկրի հասարակայնության ներկայացուցիչների հետ: Սպասվում է նաեւ առանձին հանդիպում նախկին վարչապետ Մարգրետ Թետչերի հետ: Ուղեւորության նպատակը երկկողմ քաղաքական եւ տնտեսական կապերի խորացումն է, հաղորդում է նախագահի մամուլի ծառայությունը:

Սնարք

Ռոստրոպովիչն առաջարկում է Հայաստանի եւ Ադրբեջանի մշակույթի գործիչների հանդիպում

Մստիսլավ Ռոստրոպովիչը նամակով դիմել է Ադրբեջանի նախագահ Էլչիբեյին, առաջարկելով անցկացնել Հայաստանի եւ Ադրբեջանի՝ մշակույթի ներկայացուցիչների հանդիպում: Նամակում ասված է, որ Հայաստանի եւ Ադրբեջանի պատերազմն ահավոր ապրումներ պատճառեց մաեստրոյին, որը ծնվել եւ ապրել է Բաքվում, բազմաթիվ բարեկամներ ունի ինչպես Ադրբեջանում, այնպես էլ Հայաստանում: Ռոստրոպովիչն Ադրբեջանի նախագահին առաջարկել է համաձայնություն տալ Մոսկվայի մարզում անցկացնելու երկու ժողովուրդների մշակույթի գործիչների հանդիպում՝ արյունահեղության դադարեցման ուղիների համատեղ որոնման նպատակով:

Սնարք

Կերպարվեստի եւ դեկորատիվ կիրառական արվեստի բնագավառներում արցախցի տաղանդավոր երեխաներ հայտնաբերելու նպատակով ՀՀ Հայ մշակույթի աշխատողների միության եւ Թեքեյան մշակութային միության ԼՂՀ մասնաճյուղերը հանրագումարի են բերել տարեսկզբի կազմակերպված մրցույթը: Մրցանակային ճանաչված գործերի հեղինակներն արժանացել են դրամական պարգեւատրման: Նրանց ստեղծագործությունները կցուցադրվեն Հայաստանում, իսկ հետագայում նաեւ ԱՄՆ-ում. ■

Հանրապետական վարչությունում

Ռամկավար ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչությունը մայիսի 6-ի նիստում շարունակեց հանձնաժողովների աշխատանքային պլանների քննարկումը:

ՀՌԱԿ ակումբների միջեւ կազմակերպչական, մշակութային, մարզական եւ այլ բնագավառներում փոխօգնության ու փոխհամաձայնության հանձնախմբի ստեղծման անհրաժեշտության եւ գործունեության հիմնական սկզբունքների մասին իր նկատառումները հայտնեց վարչության փոխանդամ Գուրգեն Հակոբյանը: Մտքերի փոխանակումից հետո որոշվեց հավանություն տալ նախաձեռնությանը:

Քաղաքական-գաղափարախոսական հանձնախմբի աշխատանքային ծրագիրը ներկայացրեց վարչության անդամ, «Ազգ» օրաթերթի գլխավոր խմբագիր Հակոբ Ավետիքյանը: Գործունեության նախատեսվող ուղղությունները՝ ՌԱԿ-ի պատմության եւ փորձի տարածում, դերի ու առաքելության մասսայականացում, ռամկավար-ազատականության գաղափարախոսության մատուցում: Նպատակը իրագործելու միջոցառումները վարչության անդամների կողմից հավանության արժանացան եւ այն որոշ լրացումներով հաստատվեց: Ներկայացնելով կուսակցության տնտեսական քաղաքականության ոլորտները՝ կուսակցության տնտեսական հարցերի տեսության զարգացում, կառավարության կողմից տնտեսության կառավարման վերլուծություն, ձեռներեցների շահերի ներկայացում եւ այլն, վարչության անդամ Սամվել (Մելս) Սահակյանն ընդգծեց, որ նշված բոլոր հարցերում հստակորեն պետք է առանձնացվեն ՌԱԿ-ի յուրահատուկ դիրքորոշումներն ու սկզբունքային մոտեցումները: Այս ուղղությամբ նախատեսվող աշխատանքներին եւս Հանրապետական վարչությունը հավանություն տվեց: Քննարկելով մայիսի 9-ի կապակցությամբ կուսակցության դիրքորոշման հարցը, Հանրապետական վարչությունը որոշեց ոչ միայն ծաղկեպսակ դնել «Անհայտ զինվորի» գերեզմանին, այլեւ հաղթանակի օրվա կապակցությամբ հատուկ հայտարարությամբ հանդես գալ:

Նիստի վերջում Հանրապետական վարչության ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը տեղեկացրեց, որ Հայոց համազգային շարժման հայցի հիման վրա Մյասնիկյանի շրջանի ժողդատարանը ՌԱԿ-ի դեմ դատական գործ է հարուցել, ինչի մասին կուսակցությունը նույն օրը պաշտոնական ծանուցագիր է ստացել:

Հ. Պ.

Կանցկացվի ՄԱԿ-ի սեմինար

Երեւան, 7 մայիս, Սնարք: Մայիսի 10-14-ը Երեւանում սեմինար կանցկացվի ՄԱԿ-ի գաղթականների գործերի բարձր կոմիսարի Հայաստանի ներկայացուցչության հովանու ներքո: Ինչպես Սնարքի թղթակցին հայտնեցին կառավարության մամուլի կենտրոնում, միջոցառմանը կմասնակցեն ՀՀ խորհրդարանի եւ կառավարության, ինչպես նաեւ ակադեմիական հիմնարկների եւ մարդասիրական կազմակերպությունների 50 ներկայացուցիչներ:

Ծրագրում իրավական հարցերին նվիրված դասախոսություններ կան այնպիսի բնագավառներում, ինչպիսիք են մարդու եւ գաղթականների իրավունքները, գաղթը:

Կառավարության տեղեկանքի համաձայն, 1993 թ. ՄԱԿ-ի գաղթականների գործերի բարձր կոմիսարի Հայաստանի ներկայացուցչության բյուջեն կազմում է 6 մլն ամերիկյան դոլար: Բյուջեին արդեն դրամական մուծումներ են արել Մեծ Բրիտանիան, Հոլանդիան, Լյուքսեմբուրգը, ԱՄՆ-ը, Շվեդիան, Շվեյցարիան, Ֆրանսիան եւ Եվրոպայի տնտեսական միավորումը: ■

Հայաստանում էր գտնվում Վրաստանի ԱԳՆ փորձագետների պատվիրակությունը փոխարտգործնախարար Ա. Կակաբաձեի գլխավորությամբ: Հայաստանի արտգործնախարարության ներկայացուցիչների հետ միասին քննարկվում էին Հայաստանի եւ Վրաստանի միջեւ բարեկամության եւ համագործակցության մասին միջպետական համաձայնագրեր եւ տարբեր բնագավառներում համագործակցության ավելի քան 20 համաձայնագրերի նախագծերը, որոնք ստորագրման են ներկայացվելու հայ-վրացական բարձր մակարդակի հանդիպման ժամանակ: Պրն. Կակաբաձեին եւ պատվիրակության անդամներին ընդունեց Վահան Փափազյանը: Երկկողմանի քննարկումների ժամանակ հայկական կողմը գլխավորում էր ՀՀ արտգործնախարարի առաջին տեղակալ Արման Կիրակոսյանը:

ՆՏ

Վանո Սիրադեղյանի փոխարեն եկավ Վահե Ստեփանյանը

Երեկ Հայաստանի կառավարությունում հերթական մամուլի ասուլիսը պետք է անցկացներ ներքին գործերի նախարար Վանո Սիրադեղյանը: Սակայն ՀՀ վարչապետի մամուլի քարտուղար Վլադիմիր Մանոյանը լրագրողներին հայտնեց, թե նախարարը չի կարող մասնակցել, որովհետեւ եկող շաբաթ Երեւանում սպասվում է ԱՊՀ ներքին գործերի նախարարների հանդիպում, որից հետո միայն պրն Սիրադեղյանն ավելի բազմակողմանի լրատվություն կկարողանա տալ: Նրա փոխարեն հանդիպման էր հրավիրվել արդարադատության նախարար Վահե Ստեփանյանը: Նախարարը ծանոթացրեց արդարադատության նախարարության իրավասությունների շրջանակներին:

Նախարարը տեղեկացրեց պետական գաղտնիքների եւ պետական ծառայությունների մասին օրենքների նախագծերի մասին: Առաջին նախագիծը հիմնականում առնչվում է «Մամուլի եւ զանգվածային լրատվության միջոցների մասին» օրենքի հետ, որի անկատարությունը թույլ չի տալիս լիովին իրականացնել այն պատժամիջոցները, որոնք նախատեսվում են պետական գաղտնիքների հրապարակման համար: Այս մասին արդեն տեղեկացված է մամուլում:

Նախարարն անդրադարձավ նաեւ հասարակական եւ հասարակական-քաղաքական կազմակերպություններին, նշելով, որ ի սկզբանե թյուրիմացություն էր հանձնարարել արդարադատության նախարարությանը ստուգել կուսակցությունների ֆինանսական գործունեությունը: Նրա՝ կարծիքով, դա պետք է հանձնարարվեր ֆինանսների նախարարությանը կամ հարկային տեսչությանը: Նա նաեւ ասաց, թե հայտնաբերվել են ինչ-որ օրինախախտումներ, բայց չասաց, թե երբ եւ որ կուսակցության մոտ: Հասարակական կազմակերպությունների հարցում նախարարն անհանգստություն հայտնեց, նշելով, թե Գերագույն խորհուրդը քննարկել եւ չի ընդունել հասարակական կազմակերպությունների մասին օրենքը, որը գրանցված 415 նման կազմակերպություններին հնարավորություն է տալիս զբաղվել ավելի շատ տնտեսական գործունեությամբ, առաջնորդվելով դեռեւս 1989 թ. ՀԽՍՀ Գերագույն խորհրդի կողմից ընդունված մեկ էջանոց հրամանագրով: Նախարարը նաեւ հայտնեց, թե կարեւորն օրենսդրական դաշտի ուժեղացումն է, մեխանիզմների եւ համակարգերի ուժեղացումը, որը պայմանավորված չէ մարդկանց փոփոխություններով:

Ա. Դ.

digitised by A.R.A.R.@

Հայք

Փախուստ դեպի անորոշություն

Երեւան, 7 մայիս, Սնարք: Հայաստանի այսօրվա անչափ ծանր սոցիալ-տնտեսական պայմանները, իսկ ուռ դեպքերում զորակոչային տարիքի իրենց զավակներին «թեժ կետում» զինվորական ծառայությունից ամեն գնով ազատելու ձգտումը ստիպում են հայացքը հառել մերձավոր եւ հեռավոր արտասահմանին: Ընդ որում, օգտագործվում է ամենահետ տարբերակը. խառն ամուսնություններից ծնված զավակները մեծական բնակության են մեկնում, փոխելով իրենց ազգությունը: Հանրապետությունում տարածված այս երեւույթի աճի տեմպերը տագնապալի չափերի են հասնում:

Այս երեւույթը Գ-ի մարդու իրավունքների եւ ազգությունների հարցերի հանձնաժողովին ստիպեց մայիսի 6-ին արդարադատության նախարարության, ՕՎԻՐ-ի եւ ՆԳՆ անձնագրային բաժանմունքի մասնակցությամբ անցկացված ընդլայնված նիստում ուղղում բնդունել առկա դիմումներին առնչվող գործերի քննությունը ժամանակավորապես դադարեցնելու անհրաժեշտության մասին:

Բացի դրանից, հանձնաժողովը հանձնարարեց հանրապետության օրենսդրության մեջ սահմանափակումներ մտցնել ստեղծված իրավիճակին համապատասխան: Հանձնաժողովի փորձագետները հանգեցին այն եզրակացության, որ ազգության ընտրության ազատության հասկացությունը քաղաքացիների կողմից ընկալվում է խեղաթյուրված ձեւով եւ չի նեւանակում ցանկացած պահին այն փոխելու ազատություն:

16 տարին լրացած քաղաքացիները իրավ ազատ են իրենց ազգային պատկանելությունն ընտրելու ծնողներից մեկի գծով, բայց այդ ընտրությունը կատարվում է մեկընդմիշտ:

Նիստին ներկա գտնված Սնարքի թղթակցին հաջողվեց պարզել, որ Հայաստանից ամենամեծ արտահոսքը դիտվում է դեպի Հունաստան: Դրան հաջորդում են Իսրայելը եւ Գերմանիան: Ազգությունը փոխած քաղաքացիների թիվն այսօր 200 է, իսկ դիմումների քննությանն է սպասում 20 մարդ:

1987 թ. մարդահամարի տվյալների համաձայն, Հայաստանում ազգային փոքրամասնությունները կազմել են միայն 4,5 տոկոս:

Աղեսի գոտին օգնում է Ղարաբաղին: 1988 թ. ավերիչ երկրաշարժից տուժած Գյումրիի բնակիչները ղարաբաղցիներին կոգնեն աշնանային բերքահավաքի ժամանակ: Այդ մասին Սնարքի թղթակիցն իմացավ ԼՂՀ լրատվության եւ մամուլի վարչությունում: Ակներանի բռչանում ԼՂՀ Պաշտպանության պետական կոմիտեի հատուկ ներկայացուցիչ Սամվել Հակոբյանի խոսքերով, գյումրեցիները նաեւ նռանդագին մասնակցում են Ղարաբաղում պատերազմից ավերված քաղաքների ու գյուղերի վերականգնմանը: Այդ ազնիվ գործին աջակցում են մասնավորապես ձողպատգամավորների Գյումրիի քաղխորհուրդը եւ «Արցախ-Շիրակ» ընկերությունը: Այսպես, ղարաբաղցի հայրենակիցներին կտրամադրվի 15 մեծաքեռ մեքենա, չնայած հենց երկրաշարժի գոտում տեխնիկայի սուր կարիքին:

Հայտարարություն

Այն խմբագրություններին, որոնք կատարել են բաժանորդագրություն 1993 թվականի առաջին կիսամյակի համար, խնդրում ենք ներկայանալ ՀՀ մամուլի տարածման գործակալություն, փոխադարձ հաշիվները ճշտելու եւ համաձայնագրի գումարներն ստանալու:

«Հայմամուլ»

Դիվանագիտություն

ԴԵՄԻՐԵԼԻ ՀԵՏ ԱՎԵԼԻ ԼԱՎ Է ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹՅՈՒՆ ԱՆԵԼ

«Մեզդարդիս-էքսպրես» շաբաթաթերթի կարծիքով, Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի այցը Անկարա իր թուրքական գործընկերոջ բաղձան կապակցությամբ միայն առաջին հայացքից է սենսացիոն թվում:

Ո՞րտե՞ղ եւ ե՞րբ նա հնարավորություն կունենար երես առ երես խոսել Սուլեյման Դեմիրելի՝ Օզալի ամենահավանական փոխանորդի եւ Ադրբեջանի նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյի հետ: Ի դեպ, Դեմիրելը եւ Էլչիբեյը նույնպես ձգտում էին Տեր-Պետրոսյանի հետ շփվելուց օգուտ քաղել: Մանավանդ, որ նման հանդիպումներ պրանն եղել են: Ահա այդ հանդիպումներից մեկը:

1992 թ. հունիսի 14, Ռիո դե Ժանեյրո: Շրջակա միջավայրի պահպանման վերաբերյալ համաշխարհային համաժողով: Մի քանի տող Դեմիրելի եւ Տեր-Պետրոսյանի 45 րոպեանոց զրույցից:

Ս. Դ. - Եկեք մի կողմ դնենք պաշտոնականությունը: Պատերազմի միջոցով դուք ոչ մի բանի չեք հասնի: Հազար տարի հետո ձեզ հնարավորություն է ընձեռվել ստեղծել անկախ Հայաստան: Սակայն դուք այդ պետությունը չեք կարող ստեղծել վրիժառության, ատելության եւ պատերազմի միջոցով: Դինամիտի օգնությամբ ստեղծված պետությունները երկար չեն գոյատեւում: Ձեր հարեւաններն են Ադրբեջանը եւ Թուրքիան: Եթե դուք նրանց հետ բարեկամական հարաբերություններ չհաստատեք, ապա ձեր կացությունը ծանրագույն կլինի:

Լ. Տ.-Պ. - Ղարաբաղում պատերազմի նախաձեռնողները մենք չէինք: Ես էլ եմ ցանկանում այդ խնդիրը լուծել խաղաղ ճանապարհով:

Ս. Դ. - Եթե դուք խաղաղություն եք ցանկանում, պետք է թողնեք Շուշին եւ Լաչինը: Նախիջեւանը մեզ համար ունի տռանձնահատուկ նշանակություն: Այդ խնդիրը լուծեք Նախիջեւանի եւ Ադրբեջանի հետ բանակցությունների միջոցով:

Լ. Տ.-Պ. - Ես էլ եմ ձգտում բանակցությունների: Մենք Ալիեւի հետ արդեն հաստատել ենք հեռախոսային կապ:

Ս. Դ. - Անդայման բանակցություններ վարեք: Եկեք աշխարհի այդ շրջանում վերացնենք թշնամությունը: Տեսեք, Ադրբեջանն ունի նոր ընտրված նախագահ: Դուք էլ եք ընտրվել: Եթե Ղարաբաղ խնդիր չլիներ, ձեր դռները բաց կլինեին եւ ձեր միջեւ շատ լավ հարաբերություններ կստեղծվեին ինչպես առեւտրական, այնպես էլ դիվանագիտական ոլորտներում: Կապեր կհաստատեիք նաեւ Թուրքիայի հետ: Ես ձեզ հետ այսպես պարզ զրուցում եմ ոչ թե որպես վարչապետ նախագահի հետ, այլ նրա համար, որ խաղաղություն եմ ցանկանում: Ես երկար տարիներ զբաղվում եմ քաղաքականությամբ եւ դիվանագիտությամբ...

Ահա Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի մի նոր հանդիպում թուրքական կողմի հետ: Եւ դա չնայած նրան, որ ղարաբաղյան իմնապաշտպանական ջոկատների վերջին հաղթանակներից հետո արդեն Ադրբեջանի տարածքում, Անկարան Բաքու ուղարկեց զենքի առաջին խմբաքանակը եւ կանգնեցրեց հացահատիկի առաքումը Երեւանին: Եւ չնայած նրան, որ Հայաստանի նախագահը հիանալի տեղյակ է հանրապետության ընդդիմության ուժերի հակաթուրքական հայացքներին ի դեմս դաշնակցության: Այնուամենայնիվ Տեր-Պետրոսյանը շարունակում է դիվանագիտական երկխոսությունը հարեւանների հետ:

Դիտորդների կարծիքով, Դեմիրելը Թուրքիայի նախագահի ամենահավանական թեկնածուն է եւ դառնալով երկրի նախագահ՝ կսկսի ավելի վճռականությամբ ընդդիմախոսել Քլինթոնի վարչակազմին: Վաշինգտոնից եւ հայամետ սփյուռքի մարդկանցից: Սփյուռքի ազդեցությունը դրսեւորվում է Կոնգրեսի սենատի կողմից թուրքական կապիտալի նկատմամբ կիրառվող պատժամիջոցներում: Չնայած Սպիտակ տան աջակցությանը ...

մաղված Սովետակ տեղից կղաւհան-ջի երկու կովկասյան հանրապետություններին մարդասիրական օգնություն ցուցաբերելու հարցում մնենալ հավասարակշռված քաղաքականություն: Ինչպես հայտնի է, ԱՄՆ շարունակում է արգելափակել մարդասիրական առաքումները Բաքվին՝ մինչեւ չդադարեցվի Հայաստանի շրջափակման քաղաքականությունը:

Բնականաբար այս խնդիրն առաջնային էր նաեւ Էլչիբեյի համար, որը նույնպես այցելել էր Անկարա: Իհարկե, Բաքուն երկար ժամանակ կհիշի Դեմիրելի դիվանագիտությունը, որը մի ձեռքով գրեթե ամբողջ ծմռան ընթացքում օգնում էր Հայաստանին, իսկ մյուսով՝ ձգձգում իր խոստումը՝ Ադրբեջանին օգնություն տրամադրել 175 միլիոն դոլարով: Հենց այն ժամանակ մի տհաճ պահ տեղի ունեցավ, երբ Անկարան միակողմանի կարգով Բաքվին տեղեկացրեց այն մասին, որ չի ստորագրի բարեկամության եւ համագործակցության մասին համաձայնագիրը, որի պայմանավորվածությունը ձեռք էր բերվել 1992 թվականի սեպտեմբերին: Ինչպես հայտնի է, ի նշան բողոքի Էլչիբեյը ցուցադրաբար հետաձգեց ավելի վաղ նշանակված իր այցը Թուրքիա: Այժմ, Օզալի մահից հետո, որը երբեմն այծի էր ընկնում ծայրահեղություններով, «Դեմիրելի ժամանակաշրջանը» պետք է սկսվի երկու հարեւան հանրապետություններին հարաբերություններում բազմաթիվ կապանքների մաքրման փորձերով:

«Մեզդարդիս-էքսպրես»

Հայ սիմֆոնիկ երաժշտության կենտրոն

Օրերս ավարտվեց սիմֆոնիկ փոքր կտավի ստեղծագործությունների մրցույթը, որը հայտարարված էր Հայ սիմֆոնիկ երաժշտության կենտրոնի կողմից:

Ինչպես նախատեսված էր, եզրափակիչ փուլ անցած ստեղծագործությունները հնչեցին Երեւանի սիմֆոնիկ նվագախմբի կատարմամբ, որից հետո ժյուրին, որի կազմում էին կոմպոզիտորներ Ա. Հարությունյանը, Դ. Սարյանը, Լ. Չաուշյանը (նախագահ), դիրիժորներ Զ. Փեհլիվանյանը եւ Գ. Սուրադյանն ընտրեց հաղթողներին:

1-ին մրցանակը չշնորհվեց:

2-րդ մրցանակները եւ 40 հազարական ռուբլի ստացան է. Արիստակեսյանը «Սիմֆոնիկ նախերգանք» եւ է. Հայրապետյանը «Իրիկնային» ստեղծագործությունների համար:

3-րդ մրցանակը եւ 35 հազար ռուբլի ստացավ կոմպոզիտոր Ռ. Սարգսյանը «Սիմֆոնիկ նախերգանք» ստեղծագործության համար:

Շնորհվեց նաեւ 2 խրախուսական մրցանակ՝ 20 հազարական ռուբլի կոմպոզիտորներ Գ. Հովունցին եւ Ա. Բաբայանին:

Մրցույթը մեկ անգամ եւս հաստատեց, որ չնայած անցած ծմեռվա ծանրագույն պայմաններին, մեր կոմպոզիտորները շատ լավ գիտեն իրենց անելիքը եւ աշխատում են: Կենտրոնը նախաձեռնել է նաեւ պատվերներ՝ 20 հայ կոմպոզիտորների առաջարկվել է ստեղծել կոնցերտներ (հանդիսավոր շեփորներ), որոնք կհնչեն Ա. Խաչատրյանի 90-ամյակին նվիրված փառատոնի 20 սիմֆոնիկ համերգներում՝ արտահայտելով հարգանքի մեր տուրքը մեծ հայրենակցի հիշատակին:

Պետք է առանձնահատուկ ընդգծել, որ Հայ սիմֆոնիկ երաժշտության կենտրոնը հիմնականում իր գործունեությունը եւ միջոցառումները կազմակերպում է Լոնդոնի Էսեքսյան խնամակալության հովանավորական առաքելության շնորհիվ:

Վերադարձ

Ազգային ոճրագործություն

Հայ-վրացական փոխհարաբերությունները ունեն վաղեմի պատմություն եւ ուսանելի շատ էջեր: Դարեր շարունակ այս ժողովուրդները գոյատեւել են կողք կողքի եւ ունեցել բազմաթիվ շփումներ: Չժխտելով երկուստեք օգտակար ու շահեկան այդ հարաբերությունների դրական կողմերը, ուզում ենք խոսել մի տհաճ փաստի մասին: Վրաստանի ԳԱ պատմության եւ ազգագրության ինստիտուտի աշխատակիցները Թոփչիշվիլու ղեկավարությամբ ծավալել են քարոզչական աշխատանք ոչ միայն Թբիլիսիում, այլեւ շրջաններում: Նրանք, լույս երեւույթին պաշտոնական իշխանությունների գիտությամբ եւ թողտվությամբ, շրջում են հայաբնակ վայրերում՝ պատմական կեղծ վավերագրերով միամիտ եւ դյուրահավատ մեր հայրենակիցներին ապացուցելով նրանց վրացական արմատները: Բանը հասել է այնտեղ, որ նույնիսկ կազմվել է մի ստվարածավալ մատյան, ուր նշվում են ազգանունների կոնկրետ զուգահեռ ձեւերը: Այս եղանակով վերջին ժամանակներս արդեն մոտավորապես 20 հազար հայ այժմ իրեն վրացի է համարում: Այս ամենը տխուր խոհերի տեղիք է տալիս: Փաստերը բազմաթիվ են: Հիշատակենք մի քանիսը: Օրինակ, այդ «գործիչները» փորձ են արել Թբիլիսիի բնակիչ Յուրա Իգիթյանի ընտանիքի անդամներին համոզել, որ նրանց նախնիներն իբր կրել են Չարխարաշվիլի ազգանունը: Սակայն այս դեպքում մերժում են ստացել: Մեկ այլ օրինակ: Նույն քաղաքի բնակիչ Ռուկանով ամուսիններին, որոնց նախնիները գաղթել էին Կարսից, եւս ջանացել են ապացուցել, թե նրանց պապերը զարեցի վրացի են եղել եւ կրել են Թեբրաձե ազգանունը: Բայց դարձյալ հաջողություն չեն ունեցել: Ամեն դեպքում տպավորությունը ճնշող էր, նվաստացուցիչ եւ վիրավորական: Այս առումով ուշագրության է արժանի մի դեպք եւս: Այդ նույն առաքելությամբ նորօրյա «քարոզիչները» այցելել են Թբիլիսիի մերձակայքում գտնվող Գարդաբանի շրջանի Շինդիս գյուղը, որ ապրում են դարեր առաջ Արցախից գաղթած վիրախոս հայեր: Այստեղ նրանց ոչ միայն չեն կամեցել լսել, այլեւ վրդովմունքով դուրս են վռնդել:

Բայց ցավոք բոլորված եւ հուսահատ մարդիկ ավելի մեծ թիվ են կազմում: Բերենք մի շարք փաստեր: Օրինակ, Գուլույաններդ (Գուլուլով) դարձել են Գողիշվիլիներ, Արդությանները՝ Արդուբելիներ, Խրիմյանները՝ Կիրիմելիներ, Գալուստովները՝ Գալուստաշվիլիներ, Մայսուրյանները՝ Մայսուրաձեներ, Զամոյանները (Զամոեւներ)՝ Ջամաշվիլիներ, Ցուրինովները՝ Մրածմինդելիներ եւ այլն: Ըստ վրացի մասնագետների, հայոց առաքելական եկեղեցին դարերի ընթացքում իբր թե վրացիներին հայացրել է՝ ավարացնելով իր հոտի թիվը: Բայց պատմական բազում վավերագրեր հակառակն են ապացուցում: Վրաց ուղղափառ եկեղեցին շատ հայերի կառողացել է հավատափոխ անել եւ ձուլել:

Հետաքրքրական է 1988 թ. ինստիտուտի մուտքի դռանը ամրացված հայտարարությունը: «Մարտի 1-ից մեկ ամսով ժամանակավորապես դադարեցվում է ազգանուններ վերականգնելու համար տրվող դիմումների ընդունումը»:

ՌՈՒԲԵՆ ԶՈՒՐԻԿՅԱՆ
Թղթակից

Կանչ

Պատերազմի, զինված ուժերի բանկագին վետերաններ

Սոցիալական ներկա բարդ իրավիճակում անցկացրած ծմռան դառը հիշողություններից հետո ուրախությամբ ենք դիմավորում գարնան ու զարթոնքի տոներից մեկը՝ մայիսի 9-ը, նշելով ֆաշիզմի դեմ տարած հաղթանակի օրը:

Այդ պատերազմում աշխարհը կորցրեց 50 միլիոն մարդ, 50 միլիոն երազանքներ փշրվեցին... այսօր էլ երազանքներ են փշրվում:

Հայ ժողովուրդն իր արժանի ավանդը դրեց ֆաշիզմի դեմ մղված պայքարում, շուրջ 570 հազ. հայ մարտիկներ մասնակցեցին երկրորդ աշխարհամարտին, որոնցից 270 հազարը տուն չվերադարձան, իսկ ովքեր վերադարձան, չփակեցին վերքերը:

Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքի եւ սոցիալական ապահովության նախարարությունը ջերմորեն շնորհավորում է պատերազմի եւ զինված ուժերի մեր բոլոր վետերաններին՝ մայիսի 9-ի կապակցությամբ:

Սիրելի վետերաններ, պատերազմի մասնակիցներ, ձեր կյանքի փորձը ներդնելով հայ երիտասարդության ռազմահայրենասիրական դաստիարակության ազնիվ գործին, դուք մեծապես նպաստում եք Հայաստանի Հանրապետության պետականության ամրապնդմանը: Ձեր ավանդը շատ մեծ է գերմանական ֆաշիզմի ջախջախման գործում:

Ցանկանում ենք առողջություն, խաղաղ տարիների երկար կյանք, բարեկեցիկ ծերություն:

ԱՇՈՏ ԵՍԱՅԱՆ
ՀՀ աշխատանքի եւ սոցիալական ապահովության նախարար

Դրամական օգնություն վետերաններին

Երեւան, 7 մայիս, Սնարք: Մայիսի 7-ին Հայաստանի կառավարությունը բավարարեց հանրապետության եւ սոցիալական ապահովության նախարարության խնդրանքը եւ կարգադրեց Խորհրդային Միության հերոսներին եւ 1941-45 թթ. Հայրենական մեծ պատերազմի վետերաններին միանվագ ֆինանսական օգնություն ցույց տալ 3000 ռուբլու չափով: Այդ ձեռնարկման համար դրամ է հատկացվում տեղական բյուջեների հաշվին:

Հայտարարություն

ՀՀ աշխատանքի եւ սոցիալական ապահովության նախարարությունը եւ ՀՀ պատերազմի, աշխատանքի եւ զինված ուժերի վետերանների խորհուրդը հրավիրում են պատերազմի եւ զինված ուժերի վետերաններին մայիսի 8-ին Ազգային օպերայի եւ բալետի պետական ակադեմիական թատրոնի հանդիսավոր արարողությանը եւ տոնական համերգին՝ նվիրված գերմանական ֆաշիզմի դեմ տարած հաղթանակի տարելիցին:

Սկիզբը 15.30-ին:

ՀՀ աշխատանքի եւ սոցիալական ապահովության նախարարություն

Երաժշտական փառատոն Գյումրիում

Հայաստանի պետական սիմֆոնիկ նվագախմբի համերգով մայիսի 4-ին սկսվեց Գյումրիում կազմակերպված դասական երաժշտության տամնօրյա փառատոնը՝ նվիրված Արամ Խաչատրյանի ծննդյան 90-ամյակին: Ինչպես հայտնի է, ՀՀ մշակույթի նախարարությունը 1993 թ. հայտարարել է Խաչատրյանական տարի: Փառատոնի բացումն ու առանձին համերգը տեղի ունեցան Վ. Աճեմյանի անվան պետական դրամատիկական թատրոնի դահլիճում: Դրանց ներկա էր եւ բացման ժամանակ ելույթ ունեցավ ՀՀ մշակույթի նախարար Հակոբ Մովսեսը: Մյուս համերգները տեղի կունենան տեխնիկագործների մշակույթի պալատում եւ քաղաքային մշակույթի կենտրոնի դահլիճում: Գյումրեցիների առջեւ մենակական համերգով հանդես կգան նաեւ հնագույն երաժշտության «Շարական» խումբը, Գյումրիի մշակույթի կենտրոնի երգչախումբը եւ փողային նվագախումբը, Երեւանի կամերային նվագախումբը, Կոմիտասի անվան լարային քառյակը:

Գ. Ս.

digitised by A.R.A.R.@

Հիշողություն

ՄԱՅԻՍԻ 9. ԽԼՎԱԾ ՏՈՆ

Անիմաստ բան է պատերազմ մղել ազգային սովորույթների եւ ավանդություն դարձած տոների դեմ: Երբ այդ սովորույթը ժողովուրդը վերջնականապես յուրացրել է, իսկ տոնն էլ սրբագործել, ապա նման պատերազմներով նոր իշխանությունն ավելի է վարկաբեկվելու ժողովրդի աչքում, քանի որ ազգային արգելված ավանդույթներն ու տոներն ավելի դիպչի ամրապնդվեն ժողովրդի գիտակցության մեջ, դիպչի ավելանա ու կրկնապատկվի երկրպագողների թիվը, իսկ դրանց պահպանումն ու նշումը դառնալու է գաղտնի, խորհրդավոր, երբեմն էլ անձնական քաջություն եւ խիզախություն պահանջող արդարացի ծիսակատարություն: Այսպիսով, իշխանությունները շատ հաճախ փորձելով արգելել, ժողովրդի գիտակցությունից արմատախիլ անել այս կամ այն ավանդույթն ու տոնը, ճիշտ հակառակ արդյունքի են հանգում... Հավանաբար ճիշտ այս նպատակով էր, որ մեր նորընտիր խորհրդարանը ի թիվս մի շարք ոչ-ազգային-պաշտոնական տոների, արգելեց, ավելի ճիշտ ասած՝ այլեւս տոն չհամարեց մայիսի 9-ը: Մինչեւ այսօր որեւէ պատասխան չեմ լսել մայիսմեկյան եւ նոյեմբերյան տոնակատարությունների վերացման առիթով, մարտի 8-ը մեր բազմաչարչար ու տառապած կանայք շարունակում են նշել, ոչ այնքան սառ ի հարգանս Ռոզա Լյուքսեմբուրգի հիշատակի, որքան՝ տարվա մեջ մի երկու ժամ կին զգալու ցանկությամբ:

Մայիսի 9-ը սակայն ուրիշ օր է: Նույնիսկ դժվար է այդ օրը տոն անվանել այնպես, ինչպես մյուս տոնական օրերը, երբ ժողովուրդն անհոգ ուրախանում է: Եւ եթե նախորդ տոները պարզապես տարան ու դրանց պակասը չենք զգում, ապա այս մեկը փորձեցին խլել ժողովրդից: Փորձեցին, վճիռ հանեցին, բայց ի՞նչ... Իհարկե յուրաքանչյուր նոր իշխանություն, ինչպես եւ մերը, ցանկանում է օրացույցի կարմիր օրերը փոխել, սակայն մարդկային, ազգային եւ ժողովրդական գիտակցությունը բարեբախտաբար ոչ մի օրացույց, ոչ մի խորհրդարան, ոչ մի կառավարություն եւ անգամ ոչ մի բազմահմուտ նախագահ չի կարող ստորագրել եւ իր ուզած ձեւով խմբագրել: Քաղաքական բվականներին փորձեցին ժողովրդի հիշողությունից հանել եկեղեցական բազմաթիվ ծեսեր ու տոներ, փորձեցին նույնիսկ խմբագրել բնությունը՝ մտցնելով այսպես կոչված «կարմիր հարսանիքը»: Ոչ մեկը չմնաց, իսկ դարերով հաստատված ավանդույթը որոշ ընդմիջումից հետո շարունակվեց: Ավելին, առանց վերին ու ղեկավար միջամտության մեր ժողովրդի հիշողության մեջ ավելացան նոր օրեր:

Մայիսի 9-ը մեր համաժողովրդական եւ հասկանալիորեն համազգային տոներից մեկն է, բերեւս ամենանվիրականը: Մեր ժողովուրդը իր երեքհազարամյա պատմության մեջ աշխարհի հաղթանակ չի տարել, եւ մոլորակի վրա ապրող ոչ մի ազգի հետագա գոյության համար այդ հաղթանակն այնքան կարեւորություն չի ունեցել, որքան հայ ժողովրդի, եւ ոչ մի ազգ, բնակչության հարաբերությամբ, այդքան զոհ չի տվել, որքան մենք: 1942 թ. թուրքական երեսուն դիվիզիաներ, մինչեւ ատամները զինված Հայաստանի եւ Վրաստանի սահմանների մոտ սպասում էին, թե երբ է ընկնելու Ստալինգրադը, եւ եթե այդ աղետը կատարվեր, ապա առանց կասկածելու կարելի է ասել, որ մայիսի 9-ի տոնը խլող հայոց խորհրդարանի անդամները ամենայն հավանականությամբ դեպքում նման որոշում երբեք ոչ մի տեղ չէին կարողանա ընդունել, քանի որ իրենք (եթե մինչ այդ հասցրել էին ծնվել) իրենց ծնողների հետ «երրորդ ուղի» մասնագետ ձեռքերով հիմնավորապես մորթված կլինեին, տողերիս հեղինակը նույնպես, քանի որ այդ տարի ես արդեն երեք տարեկան էի եւ մեծ եղբորս հետ, տատիս ու մորս խնամքի տակ, անհամբեր սպասում էինք ռազմաճակատում գտնվող հորս, հորեղբորս, քեռիներիս եւ շատ ու շատ ազգականներիս յուրաքանչյուր բարի լուրին:

Հաղթանակը Անդրկովկասի ամբողջ հայությանը փրկեց ֆիզիկական, վերջնական բնաջնջումից: Առանց վարանելու կարելի է ասել, որ դա կդառնար հայկական հարցի եւ հայկական պետականության վերջալույսը: Սակայն սա տեղի չունեցավ եւ չէր կարող տեղի ունենալ, քանզի ռազմաճակատ մեկնող յուրաքանչյուր հայ զինվոր գիտեր, ենթադրում էր, զգայարաններով զգում էր հնարավոր նման աղետը, չասած այն մասին, որ սովետական ռազմական քարոզչությունը հայկական կամ հայաշատ կազմավորումներում չէր վարանում բացեիբաց հայտարարել, որ նրանք ոչ միայն Սովետական մեծ, այլեւ իրենց «փոքր» հայրենիքն են պաշտպանում: Միայն այս փրկությունը բավական պիտի լիներ, որ յուրաքանչյուր հայ, հայկական յուրաքանչյուր պետական վարչակարգ մայիսի 9-ը համարեր իր սուրբ տոներից մեկը: Սակայն հաղթանակը միայն փրկություն չէր, այլեւ, չնայած հազարավոր զոհերին, հոգեւոր վերելք, ազգային նկարագրի մի նոր, ավելի բարձր պինակ: Ոչ մի պատերազմում հայկական ռազմական հանճարը, հայ ժողովրդի խիզախությունն այդպես չի փայլել: Հատուկենտ նվաճումներ ունենք, որոնք կարող են մեր արժանապատվությունը բարձր պահել, այնպես, ինչպես մեր մարշալների, մեր գեներալների, մեր սպաների ու զինվորների, հարյուրից ավելի մեր հերոսների առասպելական սխրանքները: Նրանց հիշատակը չհարգել նշանակում է չհասկանալ, թե ինչ է քաջությունը, խիզախությունը, հերոսությունը: Նշանակում է վախկոտի նախանձով նայել նրանց կամ անտարբերությամբ այն մարդու, որը ոչ մի կորուստ չի ունեցել այդ պատերազմում եւ առավել եւս ոչ մի ներդրում չունի հաղթանակի մեջ:

Մայիսի 9-ը համազգային, համահայկական տոն է նաեւ նրանով, որ Հաղթանակի մեջ իր նշանակալից դերն ունի նաեւ սփյուռքի հայությունը, որը ֆաշիզմի դեմ պայքարեց, բերելով իր թե նյութական, թե բարոյական, թե ռազմական մասնակցությունը:

...Վաղը, մայիսի 9-ին ժողովուրդն անպայման կնշի Հաղթանակի օրը, կնշի յուրովի, մեկ անգամ եւս ապացուցելով, որ ազգային-ժողովրդական հիշողությունը միայն պետական որոշումներով չէ, որ կազմավորվում ու պահպանվում է: Այդ հիշողությունն ուրիշ գաղտնիքներ ունի, որի մեջ պիտի փորձեն թափանցել յուրաքանչյուրս եւ հատկապես նրանք, ովքեր վճիռ հանեցին տոնը խլելու մասին:

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԹՈՓՉՅԱՆ

Մտահոգություն

Այրենք մինչեւ ձմեռ

Ջեռուցումն անցած ձմեռ այդպես էլ անկատար երազ մնաց մայրաքաղաքի բնակիչների համար, պետական, պետության կողմից կատարվող ջեռուցումը: Եվ եթե չլինեին մեր շրջապատի ծառերն ու թփերը, եթե չլինեին նավթի ու «սալյարկայի» բիզնեսմենները, հնարավոր է, որ շատերը նույնիսկ ի վիճակի էլ չլինեին ջեռուցման մասին մտածել, խոսել ու... նաեւ գրել:

Ինչեւէ, «պատմական» ձմեռն արդեն անցավ: Երբ հիշում եք, մեր թերթի համարներից մեկում գրել էինք, թե խոսակցություններ ու կարծիքներ են եղել նաեւ պատմության գիրկն ուղարկել Երքաղխորհրդի գործկոմի ջերմային տնտեսությունը, այլեւս ոչ պիտանի համարելով նրա գոյությունը: Ի՞նչ եղավ այդ տնտեսության հետ, արդյոք եկող ձմե՞ռն էլ պետք է «անմռաց» սառենք:

Երքաղխորհրդի գործկոմի ջերմային տնտեսության պետ Յուրի Թոխունցը լուծարման վերաբերյալ հայտնեց, որ այդ հարցն այլեւս չկա, լուծարման վտանգը վերացել է, եւ այժմ քայլեր են արվում ջեռուցման համակարգը ձմռանը պատրաստ պահելու ուղղությամբ: Մշակվել եւ կառավարությանն է ներկայացվել ջեռուցում կազմակերպելու 10 տարբերակ: Կազմվել է մասնագիտական հանձնաժողով՝ տարբեր գերատեսչությունների ներկայացուցիչներից բաղկացած, որոնք քննարկելու են այդ տարբերակները եւ ընդհանրապես ջեռուցման հետ կապված բոլոր հարցերն ու խնդիրները: Ինչ էլ որ լինի, համենայն դեպս, գոնե մասնակիորեն ջեռուցում պետք է լինի, ասաց պրն. Թոխունցը:

Իսկ կա՞ն, արդյոք, դրա հնարավորությունները: Պրն. Թոխունցը հայտնեց, որ տնտեսությունից այսօրվա դրությամբ 5.5–6 մլն ռուբլի է թալանված (ոչ գումարի տեսքով իհարկե), որն անցած ձմեռը չգործելու արդյունքն է: Իսկ դրա վերականգնման աշխատանքները դեռեւս սկսված չեն, քանի որ դեռեւս կառավարության կողմից ձմռան նախապատրաստական աշխատանքների համար Երքաղխորհրդի գործկոմին հատկացված 400 մլն ռուբլուց իրենց բաժին գումարն առայժմ առանձնացված եւ տրամադրված չէ: Եւ քանի դեռ գումար չկա, աշխատանք չի կատարվում:

Նշված գումարի մեջ, ինչպես նշեց ջերմային տնտեսության պետը, չի մտնում վառելիքի համար նախատեսված գումարը, որը տրվելու է վառելիքի եւ էներգետիկայի նախարարությանը: Իսկ ջեռուցման համակարգին ձմռանն անհրաժեշտ է մասնավորապես 80 հազար տոննա մազութ:

Թեեւ այս տարի, ըստ պրն. Թոխունցի, ջեռուցմանը տրամադրվելիք գումարը դեռեւս որոշակիացված չէ, համեմատության համար ասենք, որ անցած տարի այդ նպատակով հատկացված էր 30 մլն ռուբլի, չնայած գումարը դեռեւս ոչ վառելիք է, ոչ էլ անխափան ճանապարհ, եւ տնտեսության պետն էլ այդ նկատի ունենալով նշեց, թե գումարից առավել կարեւոր է վառելիքի ձեռքբերումը: Եւ, ինչպես տեղեկացանք պրն. Թոխունցից, հանձնաժողովն այն կարծիքին է, որ բնակչությանը պետք է առկա գազի քանակությունից, ինչքան էլ որ դա քիչ լինի, մաս հանել: Որովհետեւ միեւնույնն է, եթե գազը հատկացվում է ջերմաէլեկտրակայանին, այդտեղից ստացվող էլեկտրաէներգիան ավելի շատ ծախս է պահանջում, քան ջեռուցում մոտ 2.5 անգամ ավելի շատ վառելանյութ է օգտագործվում:

Այնուամենայնիվ, չսպասելով, թե առաջարկված տարբերակներից ո՞րը կհաստատվի (ի դեպ, ըստ այդ տարբերակների նախատեսվում է կամ ջեռուցել ամբողջ քաղաքը, կամ որոշ շրջաններ, կամ որոշ թաղամասեր, որպեսզի ծայրահեղ դեպքում քաղաքում գոնե ինչ-որ մաս ջեռուցվի), որոշ տեղերում Խորհրդային շրջանի, Հարավ-արեւմտյան թաղամասի մի շարք շենքերի ջեռուցման համակարգերը փորձարկվում են, որպեսզի ձմռանը պատրաստ լինեն: Ինչ մնում է մնացած տեղերին, Թոխունցը հայտնեց, թե գումարը հատկացնելուց հետո իրենք ժամանակի շրջանակներում կտեղավորվեն համակարգը նախապատրաստելու համար:

Այս տարի, այսօրվա իրադրության պայմաններից ելնելով, նախատեսվում է ջեռուցում սկսել դեկտեմբերի 1-ից 3 ամիս տեւողությամբ: Իսկ երբ պայմանները փոխվեն... Պրն. Թոխունցը մի անգամ եւս նշեց, որ գոնե մասնակիորեն քաղաքը պետք է ջեռուցվի, եւ ներկայացված տարբերակներն էլ այդ են ասում. եթե ոչ ողջ քաղաքը, ապա գոնե որոշ շրջաններ կամ թաղամասեր:

Առայժմ ջեռուցման համակարգը կարոտ է պետական ջերմության եւ, բնականաբար, եթե այդ ջերմությունը չլինի, ապա միառժամանակ եւս ստիպված կլինենք մեր սենյակները տաքացնել սեփական շնչառությամբ, կամ էլ մահապատժի համար հերթագրել... ծառերին, տեղ-տեղ էլ նավթի բիզնեսին աջակցել:

Գ. Ն.

Տարեսկզբից Լեռնային Ղարաբաղում կատարվել են ավելի քան 80 միլիոն ռուբլու շինմոնտաժային աշխատանքներ: Այդ մասին ԼՂ Հանրապետության Պաշտպանության պետական կոմիտեի խորհրդակցությունում հայտնեց հանրապետության Նախարարների խորհրդի փոխնախագահ Ժիրայր Պողոսյանը: Ինչպես Սնարքին տեղեկացրին ԼՂՀ լրատվության եւ մամուլի վարչությունում, խորհրդակցությունում նշվել է, որ վերականգնման աշխատանքների ծավալը շարունակում է աճել, չնայած շինանյութերի եւ վառելիքաէներգետիկ պաշարների սուր պակասին: Նկատելի տեղաշարժեր են կատարվում նաեւ ագրարային հատվածում: Այսպես, այստեղ շարունակվող պատերազմի պայմաններում գարնանացան հացաբույսեր են ցանվել 10 հազար հեկտար հողահանդակներում, որը ԼՂՀ գյուղատնտեսության նախարար Արմո Ծատուրյանի կարծիքով, թույլ կտա հանրապետությունում զգալիորեն մեղմացնել պարենային ճգնաժամը: Ինչպես ընդգծվել է խորհրդակցությունում, դրական փոփոխությունների մասին է վկայում նաեւ ապրանքաշրջանառության աճած ծավալը, որն անցած չորս ամսում կազմեց գրեթե 130 միլիոն ռուբլի:

Սնարք

Քաղխորհուրդը «խփում է» բուֆետի գործին

կամ ո՞վ է շատ ուտում նստաշրջանում

Երքաղխորհրդի առաջին գումարման հինգերորդ նստաշրջանի հերթական նիստը ձեւականորեն հավաստեց, որ քաղխորհրդի նստաշրջանը շարունակում է աշխատանքները: Երեկ շարունակվեցին լսել կամ իբր թե լսել քաղխորհրդի հանձնաժողովների հաշվետվությունները: Իբր թե, որովհետեւ մայիսի 6-ի նիստի վերջնամասից սկսված պատգամավորների արտահոսքն իր փայլուն վերջաբանը գտավ երեկ, երբ կեսօրին նստաշրջանի աշխատանքներն ավարտվեցին քվորում չլինելու պատճառով (դահլիճում ըստ անվանական գրանցման արդյունքների ներկա էին ընդամենը 34 պատգամավոր, ընդ որում նրանցից մի քանիսն էլ հեւիհեւ գրավեցին իրենց տեղերը միայն անվանական գրանցման մասին լսելով):

Նստաշրջանի այդ օրվա նիստն ավարտվեց, բայց դրանով իրադարձությունները նիստերի դահլիճում չվերջացան եւ շարունակվեցին... բուֆետում: Վերջինիս տնօրեն Սեյրան Վարդանյանը տեղեկանալով՝ նիստի ծառահասյալ ավարտի մասին, իր դժգոհությունը հայտնեց: Բայց ոչ թե նստաշրջանի աշխատանքների հետ կապված, այլ որովհետեւ բուֆետի այդ օրվա մթերքը փչանալու վտանգի տակ էր հայտնվել: Բանն այն է, որ եւ Գերագույն խորհրդի, եւ քաղխորհրդի նստաշրջանների օրերին բուֆետում սկսյալ օրը պատգամավորների համար «ծախս է արվում», պատրաստվում են ուտելիքներ, որպեսզի ընդմիջմանը հերթեր չգոյանան եւ հանրապետական շատացվի սպասարկումը: Եւ երեկվա քաղխորհրդի նիստի չնախատեսված ավարտը լուրջ հարված էր բուֆետին: Զարմանալիորեն Երքաղխորհրդի պատգամավորներին չի գրավել նույնիսկ բուֆետի հարուստ տեսականին, չնայած ներկա գտնվողներին բուֆետն այդքան էլ խորթ չէր թվում:

Մենք բուֆետի տնօրենի հետ փորձեցինք նաեւ որոշ «ինտիմ» հարցերի պատասխան ստանալ: Մասնավորապես, նա հայտնեց, որ քաղխորհրդի աշխատանքների մեկօրյա «բուֆետային սպասարկումը» (ծախսվող մթերքների գինը) կազմում է միջին հաշվով 20-25 հազար ռուբլի, երբ աշխատանքները շարունակվում են ամբողջ օրը (ասենք, որ պատգամավորներն իրենք են վճարում իրենց գրպանից, լրագրողները նույնպես): Բուֆետի տնօրենը նշեց, որ ինքն արդեն 5-րդ պառլամենտն է սպասարկում, բայց այսպիսի դեպք մի անգամ եղել է կոմունիստների ժամանակ, մեկ էլ... հիմա:

Առիթից օգտվելով, հարցրինք նաեւ, թե Գերագույն խորհրդի պատգամավորնե՞րն են շատ ուտում, թե քաղխորհրդի: Պատասխան ստացանք, որ Գերագույն խորհրդի «ընտրյալները» ավելի ախորժակով են ճաշակում ապխտած միսը, երշիկը, պանիրը, «բանը» եւ բնավ էլ ոչ այն պատճառով, որ քանակով ավելի շատ են:

Իսկ ավելի շատ, ըստ բուֆետի տնօրենի կենսական-կենցաղային արված վիճակագրական եզրակացության, ուտում են ռամկավար պատգամավորները, ամենաֆիթը՝ պատգամավոր Կարեն Յուզբաշյանը: Որակի մասին տնօրենը բերեց մի փաստ՝ այդ բուֆետում նախաճաշած ՀՀ նախագահի շտաբից մի քանի անդամներ զարմացել էին այդտեղի գնից եւ որակից, ասելով, որ իրենց մոտ մի երեք անգամ ավելի կվճարեին ու մի քանիսն էլ ուտելուց հետո կբողոքեին ստամոքսի ցավից:

Իսկ ինչի՞ց էին բողոքում Երքաղխորհրդի երեկվա նիստին չներկայացած պատգամավորները՝ քննարկվող հա՞րցը հետաքրքիր չէր (իսկ քաղխորհրդի աշխատանքը գնահատվում է նաեւ հանձնաժողովների աշխատանքով) եւ իրենք ավելի կարեւոր գործ ունեին, գուցե բուֆետի գնե՞րն էին փախել (որոնք, ի դեպ, դրսի համեմատ շատ մեղմ են): Ի դեպ, այս դեպքում որպես միջոց կարելի էր առաջարկել, որ քաղխորհրդի բյուջեից գումար տային, որպեսզի պատգամավորները ձրի հաց ուտեին բուֆետում, գոնե այդ ձեւով նրանց կարելի էր շահագրգռել գալ նիստերի, հետաքրքրվել քաղաքի վիճակով: Իսկ միգուցե նրանք նեղացել էին, որ լրագրողները եւս օգտվում են իրենց համար պատրաստված ուտեստներից:

ԳԱԳԻԿ ՆԱԶԱՊԵՏՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Կրթություն

ՈՒՍՈՒՑԻՉԸ՝ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՄԵՆԱԱՐԺԵՔԱՎՈՐ ԴԵՄՔԸ

Ուսուցչի դերը հասարակության կյանքում

Հանրապետությունում ստեղծված ճգնաժամից ելք են փնտրում պետական և քաղաքական գործիչները, ինչպես նաև գիտության, մշակույթի և այլ բնագավառների մտավորականներ: Ներկայացվող հոդվածի հեղինակը՝ հանրապետական ուսումնամեթոդական կենտրոնի գիտաշխատող ՀՐԱՅՐ ՈՒԼՈՒԲԱԲՅԱՆՆ այն կարծիքին է, որ եթե հանրապետության ղեկավարները լրջորեն և առանց նախապաշարումների ուսումնասիրեն «Կենդանի էթիկա» կամ «Ագնի Յոգա» ուսմունքի գրքերը, ապա այնտեղ կգտնեն կյանքի ամենաբարդ խնդիրների պատասխանները՝ լուսաբանված բազմակողմանի, նաև միանգամայն կոնկրետ ուղղումներ գիտության բոլոր բնագավառների համար: Հեղինակը կյանքի տարբեր հարցերի և խնդիրների վերաբերյալ «Կենդանի էթիկայի» տեսանկյունից մի շարք հոդվածներով հանդես է եկել հանրապետության տարբեր թերթերում:

Ըստ «Կենդանի էթիկայի», պետության «ամենաարժեքավոր դեմքը» պետք է լինի ուսուցիչը, որի մասին հեղինակի հոդվածը ներկայացնում ենք ձեր ուշադրությանը:

Ամեն մի ժողովուրդ ունի անցյալ, ներկա և ապագա: Անցյալի մասին հոգում են հնագետներն ու պատմաբանները, և այն պահպանվում է որպես հիշողություն և պատմություն թանգարաններում ու գրադարաններում: Ներկան ստեղծում են պետական ու քաղաքական ղեկավարները, և այն պաշտպանում է բանակը: Իսկ ժողովրդի ապագան կերտում է Ուսուցիչը, որին պետք է պաշտպանի ամբողջ հասարակությունը, ինչպես որ պաշտպանում է դեռ չծնված երեխային՝ հարգելով, խնամելով և պաշտպանելով հղի կնոջը: Երբ կինը ծննդաբերելով ապահովում է ազգի քանակը, Ուսուցիչը ապահովում է ազգի որակը՝ հոգևոր և մտավոր հիմքը:

Ինչպես ճիշտ նկատել է Հերբերտ Ուելսը, «Ոչ մի աշխարհակալ չի կարող փոխել զանգվածների էությունը, ոչ մի պետական գործիչ չի կարող համաշխարհային գործերը բարձրացնել ավելի բարձր մեծահասակների այն սերնդի գաղափարներից և ընդունակություններից, որի հետ նա գործ ունի: Իսկ ուսուցիչը, ես օգտագործում եմ այդ բառն ամենալայն իմաստով, կարող է անել ավելին, քան աշխարհակալները և պետական ղեկավարները: Նրանք՝ ուսուցիչները, կարող են ստեղծել նոր երևակայություն և ազատել մարդկության թաքնված ուժերը» (Ն. Ռերիխ, «Народный учитель»):

Ներկան, անցյալը և ապագան բազմաթիվ թելերով կապված են իրար պատճառահետևանքային օրենքով: Այսօր մենք հնձում ենք այն, ինչ ցանել ենք անցյալում, իսկ վաղը կհնձենք այսօրվա ցանածը: Դիտելով մեր այսօրվա կյանքը, կարելի է ասել, որ ներկան ոչ մի լավ ապագա չի խոստանում: Հայ ժողովուրդն այսօր պատերազմ է մղում (չմոռանանք, իհարկե, որ լավ ապագայի համար է պայքարում), համատարած քանդվածություն և աղքատություն է, աճում է գործազրկությունը: Ինչպես վերջին ամիսների մամուլն է հաստատում, հայ մշակույթը կործանվում է, Գիտությունների ազգային ակադեմիան «խարխափում է պարզապես» և աստիճանաբար փակվում են գիտահետազոտական ինստիտուտները, օրեցօր ավելանում են հանրապետությունից հեռանալու դիմումները, խորանում է աշակերտության, ուսանողության և նաև ուսուցիչների ու դասախոսների անտարբերությունն ուսման նկատմամբ: «Հայ ուսուցիչն այժմ գտնվում է հոգեկան և նյութական ծայրաստիճան թշվառ վիճակում», «այսօր դպրոցը լքվում է»:

Այսինքն, հայ ժողովուրդը հաստատուն քայլերով գնում է դեպի կործանում, իսկ հանրապետության ղեկավարությունը չունի ստեղծված վիճակը կարգավորելու հիմնավոր ծրագիր: Ըստ երևույթին, հայ եկեղեցին էլ չունի այն հեղինակությունը, հզորությունն ու կապը Բարձրյալի հետ, որ նրան հնարավորություն կտար ժողովրդի գլուխ կանգնելու և տանելու իր հետևից դեպի լուսավոր ապագա: Մեր ժողովրդի ապագան ոչ թե անորոշ է կամ անկանխատեսելի, ինչպես նշում են որոշ վերլուծաբաններ, այլ շատ որոշակիորեն վտանգված է: Ինչպես արդեն նշեցինք, այսօր դպրոցը, որտեղ կերտվում է ժողովրդի ապագան, լքվում է: Իսկ գոյատևել, զարգանալ և հարատևել կարող է միայն այն ժողովուրդը, որը ձգտում է դեպի ապագան: Ուրեմն պետք է վերանայվի այն վերաբերմունքը, որ ունեն հասարակությունը, պետությունը, հասարակական և քաղաքական կազմակերպությունները դպրոցի և ուսուցչի նկատմամբ: Հ. Թումանյանը ուսուցչի մասին գրում է. «Գործիչների մեջ գուցե ամենակարևորն ու ազնիվը, և ընտանիքի համար, որ զավակներն է կրթում, և հասարակության համար, որ գիտակից անդամներ է պատրաստում, և պետության համար, որ ազնիվ քաղաքացիներ է հասցնում, և աշխարհի համար, որ լուսավոր մարդիկ է տալիս, նա, ուսուցիչը ունեցել է գրեթե ամենավատթար վիճակը մեր մեջ» («Հայ ուսուցչի դասը»), «Էս վերաբերմունքը դառնությամբ է լցրել հայ ուսուցչի կյանքն ու սիրտը»: Հաշվի առնելով այն օրերի ուսուցչի ռոճիկի չափը, Հ. Թումանյանը գրում է. «Արդյոք այդ գումարով նա կարո՞ղ է ընտանիք պահել, սնունդ ու կրթություն տալ նրան և ինտելիգենտ մարդու թեկուզ տարրական պահանջները լրացնել, որից հետո խաղաղ հանգիստ սրտով կպած լինել իր պաշտոնին ու խղճմտանքով, անթերի կատարել իր ծանր գործը: Այլապես, երբ այդ ռոճիկը քիչ է ու նրան բավականություն չի տալիս, անկասկած նա անտեր է պարապում, աչքն ու միտքը դեպի դուրսն է և առաջին հարմար դեպքում թողնելու է դպրոցը: Եվ ո՞վ իրեն իրավունքը կհամարի մեղադրելու, չէ՞ որ նախքան ուսուցիչ լինելը նա մարդ է, ամուսին է, ծնող է, և բաց աչքով նայում, տեսնում է, թե իրեն հավասար կրթության տեր մարդը, իր ընկերը դպրոցից դուրս ինչքան է ստանում և ինչպես է ապրում, և ոչ միայն իր ընկերը, այլ բարոյական ու մտավոր կատարելությամբ իրենից շատ ավելի ցած կանգնած մարդիկ: Վերջապես ժամանակի ընթացքում թանկանում է կյանքը, թանկանում են և բնակարան, և հագնելիք, և ուտելիք, և այլ կենսական պիտույքներ, իսկ նրա ռոճիկը մնում է նույնը» («Հայ ուսուցչի ռոճիկը»): Ավելի քան 80 տարի առաջ գրված Թումանյանի այս մտքերը այսօր էլ արդիական են. ոչ վերաբերմունքն է փոխվել ուսուցչի և կրթության բնագավառի նկատմամբ, ոչ էլ ուսուցչի «ռոճիկը»՝ տիրող գների համեմատ: Ինչքա՞ն համահունչ են Թումանյանի այս մտքերին և ուսուցչի այսօրվա վիճակին «Կենդանի էթիկայի» հետևյալ տողերը. «Ամոթ այն երկրին, որտեղ ուսուցիչները գտնվում են կարիքի և ծայրահեղ չքավորության մեջ: Ամոթ նրանց, ովքեր գիտեն, որ իրենց երեխաներին ուսուցանում է չքավոր մարդ: Ոչ միայն ամոթ ժողովրդին, որ հոգ չի տանում ապագա սերնդի ուսուցիչների մասին, դա նաև տգիտության նշան է: Կարելի՞ է արդյոք երեխային վստահել ընկճված մարդու: Կարելի՞ է արդյոք մոռանալ, թե ինչպիսի ճառագայթ է տալիս վիշտը, չիմանալ, որ ճնշված հոգին խանդավառություն չի առաջացնի: Կարելի՞ է արդյոք ուսուցչությունը համարել չնչին զբաղմունք, հուսալ երեխաների հոգու լուսավորում, երբ դպրոցը պետք է լինի նվաստացման և վիրավորանքների տեղ: Կարելի՞ է կառուցել ապագան, երբ ատամներն են կրճտում: Կարելի՞ է արդյոք արփի կրակներ սպասել, երբ հոգին լռում է:

Ասում են, կրկնում են, որ ժողովուրդը, մոռանալով ուսուցչին, մոռացել է իր ապագան: Բաց չթողնենք ժամը, որպեսզի միտքը մղենք դեպի ապագայի բերկրանքը: Բայց հոգանք, որպեսզի ուսուցիչը լինի երկրի ամենաարժեքավոր դեմքը:

Գալիս է ժամանակը, երբ հոգին պետք է կրթվի և ուրախանա ճշմարիտ իմացությամբ: Կրակը շեմին է...» («Напутствие вождю»).

Այսօր հայ ուսուցիչը ոչ միայն «երկրի ամենաարժեքավոր դեմքը» չէ, այլ նույնիսկ աշակերտության մեծ մասի աչքում արժեք չի ներկայացնում:

«Ուսուցչի երաշխավորությունն իր գեղեցկությամբ գերազանցում է «Ուսուցչի և աշակերտի միջև հարաբերության բոլոր արտահայտությունները: Արևելքում Ուսուցչին հասկանալու երևույթը նրանով է արժեքավոր, որ աշակերտը զգում է այդ գեղեցկությունը:

Երբ մարդիկ ընդունեն Ուսուցչի գաղափարը, դրանով կնախապատրաստվի նոր մակարդակ: Անչա՜փ շատ բան է կորցնում մարդկությունը այդ չընդունելուց: Մարդկության համար բոլոր նոր ուղիները փակ են, և որոնումները պետք է սկսվեն այդ ընդունումից» («Беспредельность», Ռիգա, 1930, 424):

Այո, հասարակությունը պետք է վերանայի իր պատկերացումներն ու մոտեցումները Ուսուցչի նկատմամբ: Ուսուցչի հեղինակությունը պետք է բարձրանա: Ուսուցչի բարձր հեղինակության օրինակ կարող է լինել Ն. Ռերիխի ստեղծագործություններից հետևյալ օրինակը:

«Մի անգամ Ֆինլանդիայում, Լադոգայի ափին, նստած էի մի գյուղացի տղայի հետ: Միջին տարիքի մեկը մեր կողքով անցավ, և փոքրիկ ընկերը վեր թռավ և անկեղծ հարգանքով հանեց գլխարկը: Ես նրան հարցրի. «Ո՞վ է այդ մարդը»: Տղան արտակարգ լրջությամբ պատասխանեց. «Նա ուսուցիչ է»: Ես նորից հարցրի. «Դա ձե՞ր ուսուցիչն է»: «Ոչ, պատասխանեց տղան, հարևան դպրոցի ուսուցիչն է»: «Դուք նրան անձամբ ճանաչու՞մ եք»: «Ոչ»: «Իսկ ինչո՞ւ դուք նրան այդպես հարգալից ողջունեցիք»: Առավել լրջությամբ փոքրիկը պատասխանեց. «Որովհետև նա ուսուցիչ է»:

Ինչքա՜ն գեղեցիկ ու հաճելի է այդ վերաբերմունքը: Դրանում կյանք կա, լույս և առաջընթաց: Այդպիսի կյանքի է մղում «Կենդանի էթիկան», դա է առաջընթացի և բարգավաճման ուղին: Բայց, դժբախտաբար, «Արևելքի ուսմունքը Յոգայի մասին Արևմուտքի համար անհասկանալի է, սիրտը չի զգում գեղեցկությունը: Այդ պատճառով չհասկանալու երևույթը փակում է առաջացի ուղիները: Անհրաժեշտ է հաստատել նոր մոտեցում Ուսուցչի գաղափարի ընդունման միջոցով: Ինչպե՞ս կարելի է մերժել ամենագեղեցիկ հասկացությունը: Եվ ինչպիսի կորուստ է մարդկության համար ժամկետների հետ գցելը: Ահեղ ժամանակների հայտնվելը խելքի կբերի շատերին և կհասցնի նոր սկիզբ» («Беспредельность», Ռիգա, 1930, 495):

Այն մտավորականները, այն քաղաքական ու պետական գործիչները, որոնք ելք են փնտրում խոր ճգնաժամի մեջ գտնվող մեր պետության ու անդունդի եզրին կանգնած ժողովրդի համար, թող նախ և առաջ հայացքներն ուղղեն դեպի դպրոցն ու ուսուցիչը և փորձեն հասկանալ, գիտակցել ու հասարակությանը մատչելի ձևով ներկայացնել այդ վեհ գաղափարները: Միայն հարգանքն ու սերը Ուսուցչի նկատմամբ կարող է ապահովել ազգի, ժողովրդի զարգացումն ու բարգավաճումը: Ուսուցչի նկատմամբ հարգանքի լավագույն օրինակներից կարող են լինել ուսմունքի հետևյալ տողերը. «Չենք բերի օրինակ հսկաներից և հերոսներից, կհիշեցնենք Ուսուցչին ճանաչած փոքրիկ հնդիկին: Մենք նրան հարցրինք. «Մի՞թե արեգակը կմթագնի քեզ համար, եթե այն տեսնես առանց Ուսուցչի»: Տղան ժպտաց. «Արեգակը կմնա արեգակ, բայց Ուսուցչի ներկայությամբ ինձ կլուսավորեն տասներկու արեգակներ»: («Знаки Агни Йоги», Ռիգա, 1929, 84):

Այո, Հնդկաստանի իմաստության արևը կլուսավորի, քանի որ գետի ափին նստած է տղան, որը ճանաչել է Ուսուցչին:

Կիսավեր ու կիսախավար Հայաստանում նույնպես կծագի ու կլուսավորի արևը, եթե հայ երեխան նույնպես ճանաչի ու հարգի կյանքի և լույսի աղբյուր Ուսուցչին: Որպեսզի դա իրականանա, «պետք է միաբանվել և սաստ կանգնել միմյանց լուսավոր կրթական շարժման մեջ: Հասարակական կարծիքը հարկավոր է դաստիարակել և կրթել: Հասարակական կարծիքը հիմնադրվում է դպրոցներում՝ առաջին դպրոցական պարապմունքներից» (Ն. Ռերիխ, «Народный учитель»):

Պետության ղեկավարները պետք է գիտակցեն և հաշվի առնեն, որ «Կրթությունը շռայլություն չէ, այլ անհրաժեշտություն, որովհետև երեխայի աճը չի կարող հետաձգվել կամ կանգնեցվել տնտեսական դժվարությունների ժամանակ: Պետությունը, որն ուղղված է դեպի ստեղծագործում, դեպի կենսական խնդիրների դրական լուծում, չի կարող անտեսել ուսուցչի վիճակը: Անտեսելով մանկավարժի դրությունը, պետությունն անտեսում է իր ամբողջ պատանեկության դրությունը: Մարդիկ ցանկանում են, որ ուսուցիչը ոչ միայն լավ դասավանդի, ոչ միայն ունենա մեծապես լրացվող տեղեկություններ, այլ որպեսզի սովորողները սիրեն իրենց Ուսուցչին: Սերն անբաժան է հարգանքից, և ինքը պետությունը պարտավոր է ստեղծել մանկավարժների համար հատուկ հարգալից իրավիճակ» (Ն. Ռերիխ, «Учительство»):

Իհարկե, որպեսզի ուսուցչի հեղինակությունը բարձրանա, և նա դառնա «պետության ամենաարժեքավոր դեմքը» ու հայ երեխայի հոգին լուսավորի «տասներկու արեգակների» լույսով, առաջին քայլերից մեկն էլ պետք է անի հենց ինքը ուսուցիչը: Իսկ ինչպիսի՞ն պետք է լինի նա, որպեսզի արժանի լինի նման հարգանքի ու դրության:

ՀՐԱՅՐ ՈՒԼՈՒԲԱԲՅԱՆ

Ֆրանսիա

Արտասահմանյան մասնաճյուղերում մոտ 2,3 մլն բանվոր ու ծառայող

Ֆրանսիական ձեռնարկությունների արտասահմանյան մասնաճյուղերում օգտագործվում է մոտավորապես 2,3 միլիոն օտարերկրացի բանվորների ու ծառայողների աշխատանքը: Այս տվյալները հրապարակելով, Ֆրանսիայի էկոնոմիկայի նախարարության արտաքին տնտեսական հարաբերությունների վարչությունը նշում է, որ դրանք «մոտ են արտասահմանում գերմանական ձեռնարկությունների մասնաճյուղերում զբաղված տեղական բանվորների ու ծառայողների թվաքանակին»: Այլ կերպ ասած, արտադրական կապիտալի դուրս բերման մակարդակով Ֆրանսիան կանգնած է աշխարհի խոշորագույն արդյունաբերական երկրների հետ միևնույն շարքում:

Վիճակագրական տվյալների վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ ֆրանսիական ձեռնարկությունների արտասահմանյան մասնաճյուղերի հիմնական մասը հաստատվել է տնտեսական համագործակցության ու զարգացման կազմակերպության երկրներում: Այնտեղ 1992 թ. սկզբին կենտրոնացված է եղել ֆրանսիական ձեռնարկությունների արտասահմանյան մասնաճյուղերի օտարերկրացի բոլոր բանվորների ու ծառայողների 71 տոկոսը: Ըստ որում, ավելի քան մեկ միլիոն մարդ, այսինքն մասնաճյուղերի ամբողջ աշխատուժի գրեթե կեսը, զբաղված է եղել եվրոպական միավորման երկրներում: Զեկուցագրի հեղինակների կարծիքով, այդ թիվը պետք է ընթացիկ տարում էլ ավելի՛ աճի, իսպանական պեսետի, իտալական լիրայի և անգլիական ֆունտ ստեռլինգի արժեզրկման հետևանքով, ինչը էժանացնում է այդ երկրներում ֆրանսիական ֆիրմաների կողմից ձեռնարկությունների ձեռք բերումը:

Ֆրանսիացի ներդրողները երկրորդական դեր են հատկացնում զարգացող երկրներին: Բրազիլիայի պես վիթխարի երկիրը միայն 8-րդ տեղն է զբաղեցնում ֆրանսիական արտասահմանյան մասնաճյուղերի թվով ու չափերով: Սև Աֆրիկայում, որտեղ Ֆրանսիայի դիրքերը ավանդաբար միշտ ուժեղ են եղել, բացարձակ արտահայտությամբ 1992 թ. ֆրանսիական ձեռնարկությունների մասնաճյուղերի թիվն աճել է 8 հազարով, սակայն նույն թվականին Ֆրանսիայի արտասահմանյան կապիտալ ներդրումներում «սև աշխարհամասի» հարաբերական բաժինը 14,8-ից իջել է 13,4 տոկոսի:

Զեկուցագրում նշվում է, որ վերջին ժամանակներս նկատվում է ֆրանսիացի ներդրողների հետաքրքրության աճ Արևելյան Եվրոպայի երկրների նկատմամբ: Այդ շրջանում արդեն գրանցված է ֆրանսիական ֆիրմաների 340-ից ավելի մասնաճյուղ, ըստ որում, մեծամասնությունն ի հայտ է եկել հենց վերջերս:

Ֆրանսիայի արտասահմանյան կապիտալ ներդրումների առյուծի բաժինը պատկանում է խոշոր ընկերություններին: Դրանցից 27-ը օգտագործում է ֆրանսիական արտասահմանյան մասնաճյուղերի օտարերկրյա ամբողջ աշխատուժի կեսի աշխատանքը, ըստ որում 10 ամենախոշորները՝ 30 տոկոսը:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Կարճ

Ռուս վեց վարձկանների սպառնում է մահապատիժ: Մայիսի 7-ին Բաքվում պետք է ավարտվեր ռուս վեց զինծառայողների դատավարությունը, որոնք անցյալ տարի գերի էին ընկել Ղարաբաղի տարածքում: Այդ զինծառայողները, որոնց մեջ կան մեկ սպա և երկու սերժանտ, ծառայել են Հայաստանի տարածքում տեղաբաշխված ռուսական 7-րդ բանակի զորամասերից մեկում: Անցյալ տարվա ամռանը նրանք մի ամբողջ ստորաբաժանման կազմում Հայաստանից ուղարկվել էին Ղարաբաղ, որտեղ մասնակցել էին Ադրբեջանի բանակի և խաղաղ բնակչության դեմ ուղղված մարտերի ու դիվերսիաների: Ինչպես նախաքննության ժամանակ խոստովանել են դատապարտյալները, իրենք սպանել են 30-ից ավելի ադրբեջանցի զինվորների, խփել մի քանի տանկ և այլ տեխնիկա: Մայիսի 7-ին դատարանը պետք է վերջնական վճիռ կայացներ. Թուրան

1992 թ. դեկտեմբերի 14-ից մինչև ս. թ. մայիսի 5-ը Ստեփանակերտում գրանցված են 1933 գործազուրկներ: 1130 հոգի ունեն գործազուրկի պաշտոնական կարգավիճակ: Աշխատունակ քաղաքացիները ստանում են ամենօրյա նպաստ, որը համապատասխանում է նվազագույն աշխատավարձին: Ստեփանակերտի զբաղվածության կենտրոնի պետ Ռաֆայել Ամիրխանյանի կարծիքով, 1933-ը մեծ թիվ չէ հանրապետության համար, որը գտնվում է պատերազմի և շրջափակման մեջ: Վ. Ա.

Ստեփանակերտի վերականգնումը շարունակվում է: ԼՂ Հանրապետության Նախարարների խորհրդի նյութական արտադրության բաժնի տվյալներով, ապրիլ ամսում հանրապետության շինարարական կազմակերպությունները 71 օբյեկտներում ամբողջ ծավալով կատարել են 19 մլն ռուբլու աշխատանքներ, որից միայն 17,9 մլն ռուբլին բաժին է ընկնում վերականգնողական աշխատանքներին: Ավարտվել է առավել վնասված և ավերված շինությունների վերականգնումը Ստեփանակերտում: Վ. Ա.

digitised by A.R.A.R.@

Վրաստան

ՇԵՎԱՐԴՆԱՁԵՆ ՄԱՔՐՈՒՄ Է ԻՐ ՇՐՋԱՊԱՏԸ

Վրաստանի առաջին ազգընտիր նախագահ Զվիադ Գամսախուրդիայի տապալումը ոչ թե ժողովրդական հեղափոխության կամ քաղաքական ուժերի ջանքերի հետեւանք էր, այլ Վրաստանի քրեական աշխարհում մեծ հեղինակություն վայելող «օրենքով գողերի» եւ նրանց համախոհ զինված ջոկատների ուժային գործողությունների արդյունք: Վերակառուցման տարիների քաղաքական-դիվանագիտական աստղ Էդուարդ Շեւարդնաձեի համաձայնությունը՝ փոխել մոսկովյան բարեկեցիկ եւ փափուկ կյանքը Վրաստանի ոչ լեգիտիմ իշխանության ղեկավարի պաշտոնի հետ, որոշակի զարմանք առաջացրեց դիտորդների շրջանում, առավել եւս, որ պետանվտանգության նախկին գեներալի նոր գործընկերները պետք է լինեին քրեական անցյալով հեղինակությունները:

Բայց, ինչպես ցույց տվեց իրադարձությունների զարգացումը, քրեածին տարրերի ակտիվ մասնակցությունը քաղաքականությանը սոսկ վրացական երեւույթ չէր եւ կրկնվեց մեկ ուրիշ նախկին խորհրդային հանրապետությունում՝ Տաջիկստանում: Եւ եթե նախնական փուլում քրեականներն անում էին այն, ինչին ընդունակ չէին քաղաքական ուժերը, ապա հետագայում «օրենքով գողերի» առկայությունը պետության բարձրագույն էշելոններում սկսեց վարկաբեկել նրանց ուսերի վրայով իշխանության եկած «մաքուր» ղեկավարներին: Տաջիկստանում այս հարցը լուծվեց առավել բարբարոս ձեւով, երբ մարտի 29-ին մեքենայի մեջ սպանվեցին ժողճակատի ղեկավար Սանգակ Սաֆարովը եւ քրեական անցյալ ունեցող դաշտային անհեղինակավոր հրամանատար Ֆայզալի Սաիդովը:

Վրաստանի յուրահատկությունները թույլ չէին տալիս գործել նույն միջոցներով, ուստի նախապատվությունը տրվեց քաղաքական ճանապարհին: Նախ, երկրում համառորեն լուրեր էին տարածվում, թե իբր պաշտպանության նախարար Թենգիզ Կիտովանին ու նախագահի պաշտպանության գծով տեղակալ Ջաբա Իոսելիանին պատրաստ են պետական հեղաշրջում իրականացնել: Կիտովանին դա հաստատեց ապրիլի վերջին արած իր կտրուկ հայտարարություններով: Երբ իրավիճակը բավականին շիկացավ, նախագահ Շեւարդնաձեն ստանձնեց նախաձեռնությունը, խոստանալով խորհրդարանին այդ շաբաթ ներկայացնել պաշտպանության նախարարի թեկնածությունը, որը պետք է հաստատվեր խորհրդարանի կողմից: Մինչեւ վերջին պահը լուրեր էին շրջում, որ խորհրդարանի նախագահին առաջարկելու է հենց նույն Կիտովանու թեկնածությունը, որպեսզի խույս տա ուժային դիմակայությունից եւ անգամ արյունահեղությունից: Բայց մայիսի 7-ին «Ազատություն» կայանի թղթակիցը հաղորդեց, որ Էդուարդ Շեւարդնաձեն պաշտպանության նախարարի պաշտոնում առաջադրել է քսանյոթամյա գեներալ-մայոր Գիա Կարկարաշվիլու թեկնածությունը, որը մինչ այդ Աբխազիայում վրացական զորքերի հրամանատարն էր: Թղթակիցը հաղորդեց, որ այդ որոշմանը նախորդել է Շեւարդնաձեի չորսժամյա առանձնազրույցը Թենգիզ Կիտովանու եւ Ջաբա Իոսելիանու հետ: Նշվեց, որ խոսակցության ընթացքում ճգնաժամային պահեր են եղել, բայց ի վերջո համաձայնությունը կայացել է: Թենգիզ Կիտովանին եւ Ջաբա Իոսելիանին պաշտոնաթող են եղել, իսկ Կարկարաշվիլին առաջադրվել է իբրեւ նախարար: Կիտովանուն առաջարկվել է պաշտպանության հարցերով փոխվարչապետի պաշտոնը, որը նա մերժել է:

Թղթակցի կարծիքով, սա ամենեւին չի նշանակում վրացական իրականության այս հայտնի դեմքերի ազդեցության կորուստ: Առայժմ սա ընդամենը կոսմետիկական բնույթի փոփոխություն է: Նախ, որովհետեւ վարչապետի պաշտոնում է մնում նրանց մտերիմ ընկեր Թենգիզ Սիգուան: Երկրորդ, որովհետեւ երիտասարդ գեներալը Կիտովանու համախոհ սանն է: Ընդ որում, Կարկարաշվիլին ոչ մի կերպ չի համաձայնել պաշտպանության նախարարի պաշտոնի ստանձնմանը Թենգիզ Կիտովանու փոխարեն, մինչեւ որ առանձնազրույցի ժամանակ խոստացվել է վերջինիս օրհնությունը:

Վրաստանում եւ Տաջիկստանում իրադարձությունների վրա հետանցիկ հայացքն իսկ ցույց է տալիս, որ քրեականների առաջ գալը քաղաքական բատերաբեմում եւ նրանց մայրամուտը իրականացվում էր դրսից, որոշակի հստակ հրամանագրերի միջոցով: Դեռ ամիսներ առաջ, անդրադառնալով «օրենքով գողերի» քաղաքական կարիերային այդ երկրներում, ռուսական մամուլը նշում էր, որ այդ երեւույթը կարող է կրկնվել նախկին ԽՍՀՄ այլ հանրապետություններում, եթե այնտեղ գոյություն ունեցող իշխանության փոփոխման անհրաժեշտության դեպքում ընդդիմադիր քաղաքական կուսակցությունները դրա իրագործման համար պիտանի չլինեն:

ՏԻԳՐԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

Վաշինգտոն

Քլինթոնը կօգնի, բայց ոչ անշահախնդիր կերպով

«Ռուսաստանի համար կարեւորը էներգապաշարներն են», հայտարարեց նախագահ Բ. Քլինթոնը, ելույթ ունենալով ԱՄՆ-ի արտահանման-ներմուծման աշխատակիցների առջեւ: Նախագահն արտահայտվեց այդ բանկի կողմից մշակվող ամերիկյան ընկերությունների վարկավորման երկու միլիարդանոց ծրագրի օգտին, ընկերություններ, որոնք կաջակցեն Ռուսաստանի նավթի ու գազի արդյունահանման ճյուղերի արդիականացմանը: Նախագահի խոսքերով, վերջինիս հաջող իրականացումը օգուտ կտա ոչ միայն Ռուսաստանին, այլեւ ԱՄՆ-ի տնտեսությանը: Բ. Քլինթոնը հիշեցրեց, որ ԱՄՆ-ի 32-րդ նախագահ Ֆ. Ռուզվելտը 59 տարի առաջ արտահանման-ներմուծման բանկն ստեղծել էր նախեւառաջ Խ. Միության հետ առեւտրատնտեսական կապերի հաստատման համար: «Այսօր այդ բանկն ի վերջո կարող է շոշափելի օգնություն ցույց տալ Ռուսաստանին, այսինքն կատարել այն խնդիրները, որոնց համար ինքն ստեղծվել էր», ասաց նա:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

ՀԲ-ի եւ ՄՎՀ-ի նստաշրջանի որոշումները

Վաշինգտոնում ավարտված Համաշխարհային բանկի եւ Միջազգային վալյուտային հիմնադրամի ղեկավար մարմինների գարնանային նստաշրջանը հավանություն տվեց նախօրեին ՄՎՀ գործադիր տնօրինության ընդունած այն որոշմանը, որ նախկին ԽՍՀՄ-ում կատարվող բարեփոխումներին օժանդակելու համար ստեղծվի այսպես կոչված համակարգային վերափոխումների հիմնադրամ: Ինչպես ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին հայտնեցին ՄՎՀ պաշտոնական ներկայացուցիչները, այդ հիմնադրամը կարող է Ռուսաստանին՝ եւ մյուս նորանկախ պետություններին վարկեր հատկացնել ավելի ազատ պայմաններով, քան այն «սովորական վարկը», որը Մոսկվան առայժմ չի կարողանում ստանալ իր կառավարության տնտեսական ծրագրի անկատարության պատճառով: ՄՎՀ կարգադրիչ տնօրեն Միշել Կամդեսյուի խոսքերով, համակարգային վերափոխումների հիմնադրամի վարկի առաջին կեսը (մոտ 1,5 միլիարդ դոլլար) Ռուսաստանը հավանաբար կկարողանա ստանալ այս տարվա ամռան սկզբներին: Համակարգային վերափոխումների հիմնադրամի առանձնահատկությունն այն է, որ վարկերի մեծ մասը ԱՊՀ երկրներին կհատկացվի փաստորեն համաշխարհային գներով Ռուսաստանից ռազմավարական պաշարներ գնելու նպատակով: Ռուսաստանի տնտեսական բարեփոխումներին օժանդակելու մտադրության մասին հայտարարել է համաշխարհային բանկի նախագահ Լյուիս Պրեստոնը: Ելույթ ունենալով Բրետոն-Վուդյան հաստատությունների զարգացման միացյալ կոմիտեի նիստում, նա նշել է, որ առաջիկա մեկուկես տարում բանկի գծով Մոսկվային կարող են հատկացվել մոտ 4 միլիարդ դոլլար ընդհանուր գումարի փոխառություններ: Ճիշտ է, ընդսմին Լ. Պրեստոնն ընդգծել է, թե Մոսկվային աջակցելու նպատակով իր կազմակերպության ստանձնած պարտավորությունների մեծ մասն առայժմ «օգնելու պատրաստակամության արտահայտություն է»: «Կարծում եմ, որ Ռուսաստանի ներկայիս քաղաքական ու սահմանադրական ճգնաժամի լուծումից մեծապես կախված կլինի այն հարցի պատասխանը, թե մենք երբ «պատրաստակամության» աստիճանից կբարձրանանք փոխառությունների մեծ մասի իրական հատկացման աստիճանին», ասել է նա:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Միջին Ասիա

Ավտորիտարիզմ. Ուզբեկստանը վառոդի տակառ

Ինչպես հաղորդում է «Ազատություն» ռադիոկայանը, միջինասիական հանրապետություններում իշխանության գլուխ գտնվող վարչակարգերը դիմում են այնպիսի միջոցների, որոնք կոչված են ամրապնդելու ավտորիտար իշխանությունն այդ երկրներում: Այսպես, Տաջիկստանում, որը փաստորեն ներքաշված է լայնածավալ պատերազմի մեջ Աֆղանստանի սահմանի ողջ երկայնքով ընդդեմ ինչպես սեփական ընդդիմության, այնպես էլ աֆղան մոջահեդների, քաղաքական բնույթի հաշվեհարդարներ են տեղի ունենում ոչ միայն զինված դիմակայության շրջաններում, այլեւ մայրաքաղաք Դուշանբեում: Բանտերը լեփլեցուն են մշակույթի եւ գիտության գործիչներով, որոնք այս կամ այն ձեւով դեմ են արտահայտվել եւ գործել ներկա վարչակարգի նկատմամբ: Արդեն բազմիցս հաղորդվել է, որ ռուս-ուզբեկական աջակցությամբ իշխանության եկած կոմունիստական վարչակարգը ցեղասպանություն է իրականացնում տաջիկ մտավորականության նկատմամբ, որին զոհ են դառնում ոչ միայն ընդդիմախոս մտավորականները, այլեւ նրանց ընտանիքների անդամներն ու հարազատները: Իսկ վերջին շաբաթվա ընթացքում վարչակարգն սկսել է անմիջականորեն զբաղվել լրատվության միջոցների եւ այդ ոլորտում աշխատողների չեզոքության պարզաբանմամբ: Հիշեցնենք, որ ներկա իշխանությունների հաստատումից անմիջապես հետո կալանքի առնվեցին Տաջիկստանի ռադիոհեռուստակոմիտեի նախագահն ու առավել ակտիվ մի քանի լրագրողներ: Անվտանգության մարմինների կարծիքով, նախկին նախագահն ու լրագրողները ճիշտ չեն ներկայացրել քաղաքական զարգացումները երկրում եւ կոմունիստական ընդդիմության առաքելությունն իշխանության համար պայքարում:

Թեեւ պաշտոնապես Տաջիկստանում ոչ մի թերթ չի փակվել, սակայն ներկա վարչակարգի իշխանության հենց առաջին օրերից դադարել են հրապարակվել այն թերթերը, որոնք թեկուզ աննշան համակրանք են արտահայտել իսլամական եւ դեմոկրատական ուժերի վերաբերյալ: Տաջիկ լրագրողների մի ստվար հատված անհետացել է երկրից: Նրանց մի մասը փրկություն է գտել վտարանդիության մեջ կամ գյուղական շրջաններում, իսկ մյուս մասի ճակատագիրը կարող են պարզաբանել միայն ներքին գործերի, հատուկ ծառայությունների պաշտոնատարները եւ դաշտային հրամանատարները, որոնց օգնությամբ այդ լրագրողներն անհետացել են մայրաքաղաքից: Իսկ նրանք, ովքեր դեռ ազատության մեջ են, պատրաստ են ներկայանալ համապատասխան մարմիններ եւ հարցաթերթիկներ լրացնել, ուր մանրամասնորեն կան հետեւյալ հարցերը. «Մասնակցե՞լ եք իսլամական եւ դեմոկրատական ուժերի կազմակերպած հանրահավաքներին»: «Ինչպե՞ս եք դուք անձամբ, կամ լրատվության այն մարմինը, ուր աշխատում եք, լուսաբանել Շահիդոնի հրապարակի իրադարձությունը», եւ նմանատիպ այլ հարցադրումներ:

Ընդդիմության վիճակը բավականին բարդ է նաեւ հարեւան Ուզբեկստանում: Օրերս մեծագումար հարձակման է ենթարկվել «Բիրլիկ» ազգայնական կազմակերպության առաջնորդներից մեկը, համալսարանի մաթեմատիկայի ֆակուլտետի դոցենտը, որը մարմնական ծանր վնասվածքներով տարվել է հիվանդանոցի վերակենդանացման բաժին: «Ազատություն» կայանի տաշքենդյան թղթակիցը հաղորդեց, որ չնայած վերքերին, նրա կյանքին վտանգ չի սպառնում: Հարձակումից մի քանի օր առաջ համալսարանի դասախոսական կազմը դիմել էր ուզբեկական «պետականության հիմքերի խարխլմանը եւ նախագահի իշխանության սասանմանը ծառայող» գիտնականին աշխատանքից հեռացնելու խնդրանքով: Թղթակցի կարծիքով, իշխանություններին առավելապես զայրացնում է այն հանգամանքը, որ ընդդիմադիր «Բիրլիկ» ու «Էրկ» կազմակերպությունների ղեկավարները մեծ ճանաչում ունեն եւ ժողովրդավար քաղաքական գործիչների համբավ են վայելում Արեւմուտքում եւ Արեւելքի շատ երկրներում: Թղթակիցը փաստում է, որ Ուզբեկստան այցելող օտարերկրյա պատվիրակությունների մեծ մասն անպայման ցանկանում է տեսնել ընդդիմության ներկայացուցիչների հետ:

Չմոռանալով միջինասիական վարչակարգերի բռնապետական էությունը, նշենք միայն, որ Տաջիկստանում նման արյունարբու վարչակարգի հաստատումն իրականացվեց ժողովրդավար Արեւմուտքի եւ Ռուսաստանի քաղաքական եւ այլ բնույթի մեծ աջակցությամբ, իսկ Ուզբեկստանում գործող ազգային կազմակերպությունների գործունեությունը, որն այդպես քաջալերվում է Արեւմուտքի կողմից, հղի է անկանխատեսելի հետեւանքներով, մանավանդ, եթե հաշվի առնենք այդ երկրի բազմազգ բնույթը: Ուզբեկստանն ակնհայտ վառոդի տակառ է, որի պայթյունն իր հետեւանքներով մի քանի անգամ կգերազանցի տաջիկական ողբերգությունը, եւ գուցե Արեւմուտքի ու Ռուսաստանի ժողովրդավարները պետք է ավելի զգույշ եւ հավասարակշռված վերաբերմունք ցուցաբերեն այդ երկրի ներքաղաքական իրադրության նկատմամբ: Վերջին տարիների փորձը ցույց տվեց, որ ժողովրդավարության դրոշը չափազանց հաճախ ներկվում է հազարավոր մարդկանց արյամբ ու արցունքներով:

Տ.Հ.

Ճապոնիայի արտաքին առեւտրի հաշվեկշռի աճ

1993 թ. մարտի 21-ին ավարտված ֆինանսական տարում Ճապոնիայի արտաքին առեւտրի հաշվեկշռի դրական հաշվեմնացորդը գրեթե 20 տոկոսով աճել է նախորդ տարվա համեմատությամբ: Բացարձակ արտահայտությամբ արտահանությունը ներմուծմանը գերազանցել է 136,05 միլիարդ դոլլարով, հաղորդվում է ֆինանսական գերատեսչության զեկուցագրում: Որոշ փորձագետներ ավելի վաղ ենթադրություններ էին արել, թե վերջին ամիսներին ճապոնական իենի կտրուկ թանկացումը խթան կդառնա ներմուծման ընդլայնման համար: Սակայն իրականում անցած ֆինանսական տարում Ճապոնիայի արտասահմանյան արտադրանքի մատակարարումների ծավալն ավելացավ միայն 0,5 տոկոսով: Բացարձակ արտահայտությամբ ներմուծման ծավալը կազմեց 199,31 միլիարդ դոլլար: Այս կապակցությամբ ճապոնացի տնտեսագետները նշում են, որ առնվազն մեկ տարի կպահանջվի, որպեսզի իենի արժեքի աճը ազդեցություն գործի Ճապոնիայի արտաքին առեւտրի կառուցվածքի վրա, հանգեցնի ԱՄՆ-ից եւ Արեւմտյան Եվրոպայի երկրներից ներմուծման ընդլայնմանը, որոնք կտրուկ կերպով Ճապոնիային մեղադրում են այն բանի համար, որ նրա ընկերությունները լայնորեն օգտվում են արեւմտյան բաց շուկաների բարիքներից, մինչդեռ Ճապոնիայի շուկան անմատչելի է մնում այդ երկրների ընկերությունների համար:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

digitised by A.R.A.R.@

Լուրերի Հոսք

Գերմանիան «փրկում է Ռուսաստանի հետազոտական ներուժը»

ԳՖՀ մտադիր է գիտական հետազոտությունների ու տեխնոլոգիայի նախարարության գծով 20 միլիոն մարկ հատկացնել «Ռուսաստանի բարձր արդյունավետ հետազոտական ներուժի փրկության համար»: Այդ մասին Բոննում հայտարարեց ԳՖՀ գիտական հետազոտությունների ու տեխնոլոգիայի նախարարին առընթեր խորհրդարանային պետական քարտուղար Բեռնդ Նոյմանը: Լրացուցիչ կարգով Գերմանիայի հատկացրած միլիոնները պետք է օգտագործվեն մասնավորապես հեռանկարային հետազոտական խմբերին եւ բնագիտական գիտական նախագծերին աջակցելու համար: Նաեւ համաձայնություն է ձեռք բերվել եկող աշնանը Ռուսաստանի Արկտիկական ջրերում գերմանական «Բեւեռային աստղ» գիտահետազոտական նավի գիտարշավի անցկացման շուրջ, որին կմասնակցեն ռուսաստանցի 50 գիտնականներ: Բացի դրանից, կողմերը պայմանավորվել են միջուկային ռեակտորների անվտանգության ամրապնդման բնագավառում, ինչպես նաեւ տիեզերական տարածության ուսումնասիրման ոլորտում համագործակցությունը խորացնելու մասին: Մինչեւ օրս արեւմտյան մասնագետների համար հարկ եղած գիտարշավային «Մայրուս» միավորումը միջազգային «Էխոդբս» տիեզերական նախագծի համար կմշակի ինքնաշխատ իջեցվող պարկում: Նախագծի իրականացմանը, Ռուսաստանից եւ Գերմանիայից բացի, մասնակցում է Ճապոնիան:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Ցորենի միջազգային խորհրդի կանխատեսումը

Ցորենի միջազգային խորհուրդը վերանայել է հացահատիկի 1993 թ. համաշխարհային բերքի կանխատեսումները եւ հայտարարել, որ բերքը այն կկազմի 566 միլիոն տոննա եւ ոչ թե 568 միլիոն, ինչպես կանխատեսել էր խորհուրդը մեկ ամիս առաջ, հաղորդել է Ռոյթեր գործակալությունը: Սակայն ինչպես ակնկալվում է, ընթացիկ տարում ցորենի բերքը 5 միլիոն տոննայով ավել կլինի 1992 թ. բերքից, որը վերջին տվյալների համաձայն կազմել էր 561 միլիոն տոննա: Վերջին ժամանակներս ցորենի ամենամեծ համաշխարհային բերքն ստացվեց 1991 թվականին (593 միլիոն տոննա): Միջազգային խորհրդի կանխատեսման համաձայն, Եվրոպական միավորման երկրներում ցորենի բերքը 1993 թ կկազմի անցյալ տարվա 82,9 տոկոսը: Արեւելյան Եվրոպայում եւ ԱՊՀ պետություններում ցորենի ցանքսերը լավ վիճակում են, սակայն փոքր ինչ լուրջ եղանակ է դիտվում Լեհաստանում եւ Հունգարիայում: Կանադայում 1993 թ. բերքն անշան չափով կնվազի 1992 թ. համեմատությամբ, բայց ԱՄՆ-ում, ինչպես ակնկալվում է, աշնանացան ցորենի բերքը շատ բարձր կլինի: Այդ պետությունում աշնանացան փափուկ ցորենի հասունացման պայմանները ավելի լավ են, քան կոշտ ցորենինը: Աշնանացան ցորենի բոլոր տեսակների բերքը անցյալ տարեշրջանի 66,9 միլիոն տոննայից բերքը հասնի 68 միլիոնի: Նոր կանխատեսման համաձայն, ցորենի համաշխարհային սպառումը 1992-93 թթ. 554 միլիոն տոննայից 1993-94 թթ. կհասնի 560 միլիոնի: Ցորենի համաշխարհային առեւտուրը բերքը 1992-93 թթ 103 միլիոն տոննայից 1993-94 թթ. իջնի 101 միլիոնի:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Հայտնագործություն խաղցկեղի ասպարեզում

Գիտնականներին հաջողվել է հայտնաբերել եւ առանձնացնել դեռեւս չբնութագրված գեներ, որոնք ժառանգվելու դեպքում առաջացնում են կենսաքանակային խանգարումներ, որոնք իրենց հերթին պատճառ են դառնում հաստաղիի խաղցկեղի: Հետազոտողների կարծիքով, յուրաքանչյուր 200 մարդուց մեկը կրում է այս ընդունածին գենետիկ թերությունը, որն իր հերթին հաստաղիի խաղցկեղի բոլոր դեպքերի 15 տոկոսի պատճառն է դառնում: Հիշեցնենք, որ բոլոր խաղցկեղից հետո հաստաղիինը ամենաշատ հանդիպող խաղցկեղի տեսակն է:

Մշակույթ

Հայրենիքում Համազգային հայ կրթական եւ մշակութային միության 65-ամյակը նշանավորվեց նաեւ գեղարվեստական ցուցահանդեսի կազմակերպումով, որը բացվեց մայիսի 6-ին Հայաստանի Նկարչի տան երկրորդ հարկի լուսառատ սրահում: Այն խմբակային ցուցահանդես է, մասնակիցները տարբեր սերնդի, ոճի եւ հայեցողության տարբեր աստիճանի նկարիչներ են: Նրանցից շատերն արդեն երկրորդ անգամ են մասնակցում միության ջանքերով կազմակերպված ցուցահանդեսին: Առաջինը բացվել էր ուղիղ մեկ տարի առաջ, հունիսի 30-ին՝ փաստորեն դառնալով հայրենիքում իր առաջին քայլերն անող մշակութային այդ կազմակերպության անդրանիկ մեծ միջոցառումը: Դատելով այս երկու համանման ձեռնարկումներից, դժվար չէ կռահել, որ մեզանում ծնունդ է առնում գեղեցիկ մի ավանդույթ՝ անչափ կարեւոր այսօրվա մեր ծանր պայմանների ընդհանուր խորքի վրա: Մեր օրերում ցանկացած տիպի ցուցահանդես բացելը դարձել է ծախսատար «հաճույք»: Մինչդեռ ստեղծագործողը միշտ էլ արվեստասերի, այցելուի հետ հանդիպման հնարավորություն է փնտրում: Ստեղծված հնարավորությունից այս անգամ «օգտվել» են 16 նկարիչներ՝ կրկնակի անգամ շատ, քան նախորդ ցուցահանդեսին էր: Դժբախտաբար, քանակական աճն ուղիղ համեմատական չէ ներկա ցուցահանդեսի գեղարվեստական որակին: Այստեղ ցուցադրված են իրենց գեղարվեստական արտահայտչականությամբ եւ նշանակալիությամբ տարբեր գործեր, ներառյալ այնպիսիք, որոնք ոչ մի տեսակի առնչություն չեն պարունակում իրենց մեջ եւ գեղարվեստական «ինֆորմացիա» չունեն հաղորդելու դիտողին:

Ամենաավագ մասնակից Աշոտ Հովհաննիսյանը ցուցադրանքում ներկայացված է իր հին ու նոր աշխատանքներով, որոնք, սակայն, ոճական միասնություն են կազմում միմյանց հետ: Առանձնանում է, անտարակույս, նրա «Հին բազով ինքնանկարը»՝ խոր փիլիսոփայական ենթատեքստներով եւ ակնհայտ դրամատիզմով: Տրված կերպարի ներքին անհանգստությունն արտահայտված նաեւ տեսնում նրա կեցվածքում եւ դաջված դեմքի վրա:

Ռուբեն Աբովյանի ստեղծագործական ձեռագիրը անմիջապես մատնում է նրա հեղինակին եւ ուրախություն պատճառում իր արվեստի երկրպագուներին ներկայացված նոր գործերով: Այս անգամ դրանք երեքն են, նախորդ անգամվա երկուսի փոխարեն: Ինչ էլ որ վրձնի այս նկարիչը, ինչ թեմա էլ որ ընտրելիս լինի, նա իր ստեղծած յուրահատուկ մուգ տոնայնությամբ կոլորիտի շնորհիվ աշխատանքներին դասական շունչ եւ հոգի է հաղորդում:

Ծնունդ առնող ավանդույթ

Հարկ է նշել նկարի անմշակ եւ համեմատաբար լավ մշակված մասերն իրար հետ համադրելու նրա վարպետությունը: Հատկապես «Կար» վերնագրով ստեղծագործությունը գրավում է արծարծված թեմայի լրիվ բացահայտմամբ եւ իր հովվերգական վարակիչ շնչով:

Հենրի Էլիբեկյանը ցուցադրում է իր մեկ մեծաչափ կտավը, որը կրում է «Վերադարձնափոխություններ» խորհրդաբանական անունը: Այն զբաղեցնում է ցուցահանդեսի դիմացի պատի գրեթե ողջ մակերեսը եւ իրենով կարծես օգնում է ողջ ցուցադրանքի «հավաքմանը»:

Մռայլի ու լուսավորի հակադրությամբ եւ վերջինիս տրվող գերապատվությամբ են լուծված Էդուարդ Խարազյանի «Պահեր» ու «Երկունք» ստեղծագործությունները, որոնց համահունչ են նաեւ Սեյրան Խաչատրյանի կարծես ազգային հնչյուններ արձակող վառվռուն գույներով արված «Հորինվածքները»: Քանդակային ժանրը ցուցահանդեսում ներկայացված է միայն Արա Շիրազի աշխատանքներով:

Ոչ սովորական տպավորություն թողեց մեզ, եւ ոչ միայն մեզ վրա, Գագիկ Ղազանչյանի «Սովորական պատմություն» շարքը: Վերջինիս պատկանող գործերը նախ եւ առաջ աչքի են ընկնում կատարման ճաշակով եւ արտահայտչական խորությամբ: Դրանք արված են խառը տեխնիկայով, օգտագործվում է յուղաներկ, ջրաներկ, լուսանկարային կոլաժ: Բայց այդ բոլորը միասնաբար կոչված են ծառայելու մի նպատակի՝ առաջադրված թեմայի բացահայտմանը, որը՝ մեր աղոտ օրերի, այս դժգույն կյանքի սովորական պատմությունն է: Նկարների խորքում մեծ քաղաքի տեսարաններ են, իսկ առջեւի պլանում լքված աղբանոցում ծվարած որբ ու անտեր շների կյանքի «պատկերը»:

Վարդան Թովմասյանի սուր դիտողականությունը եւ հստակ գծերի միջոցով գեղարվեստական կերպար ստեղծելու նրա ունակությունը մեկ անգամ եւս դրսեւորված են եւ «Դարի դիմանկարում», եւ ներկայացվող կոմպոզիցիաներում: Սամվել Համբարձումյանը, որ արվեստասերներին առավելապես հայտնի է իր օֆորտներով եւ գրաֆիկական այս բերքով, այստեղ ներկայացրել է յուղաներկով արված փոքրաչափ գործեր, որոնք նրա տաղանդի նոր վկայություն են:

Մեծագույն ցանկության իսկ դեպքում հնարավոր չէ մեկ-մեկ թվարկել ցուցահանդեսի բոլոր մասնակիցներին եւ նրանց աշխատանքները: Ուրախալի է, որ մեծ թիվ են կազմում երիտասարդ, երբեմն չասենք առաջին քայլերն անող, արդեն ինքնահաստատման դժվար ճանապարհը բռնած նկարիչները՝ Գագիկ Վարդանյանը, Կարեն Գրիգորյանը, Աշոտ Մարտիրոսյանը, մյուսները: Ցանկալի կլիներ հետագայում կազմակերպվող նմանատիպ ցուցահանդեսներին ներգրավվեին նորանոր անուններ եւ առավել լրիվությամբ ցուցադրվեին նաեւ քանդակն ու կիրառական արվեստը:

Մեկ անգամ եւս շնորհավորում ենք Համազգայինի 65-ամյա հոբելյանը եւ հոբելյանական այս ցուցահանդեսի բոլոր մասնակիցներին:

ԼԵՎՈՆ ԼԱՃԻԿՅԱՆ

Մեր Զրույց

Առայժմ առանց կակազելու

◆ Զարմանալի է, որ «զզվել եմ աշխարհից, աշխարհն էլ ինձանից» ասողները մահն ուրախությամբ չեն ընդունում:

◆ Մարդ եթե բարի չէ, գոնե հեռատես պետք է լինի:

◆ Զինվոր արծանների վերանալու կապակցությամբ կենդանի ծիտը բողոքել են, որ իրենք պատասխանատու չեն պատմական հանցագործություններ համար, ժամանակներն էին այդպիսին:

◆ Քիչ է լինել լավ արվեստագետ, պետք է լինել հեռատեսիր արվեստագետ:

◆ Տառակղյուսանեը նույնպես առաջադիմության մղիչ ուժն է:

◆ Բարձր պետք է գնահատել շատախոսներին, որոնք մեզ սովորեցնում են լռել եւ ունկնդրել:

◆ Ոչ ասածում ես համեղի, ոչ սասանային, ոչ մարդկանց, ոչ ինքդ քեզ, բայցեւայնպես ջանում ես համեղի անցկացնել քո կյանքի վայրկյանը:

◆ Ստավորականն ավելին չէ, քան մյուսները, պարզապես փորձում է իմաստավորել իր գոյությունը:

◆ Ինչպիսի՞ն կարող է լինել աստվածության վիճակը, եթե նրա նկատմամբ կիրառվեր Աստծո ընդդ. ասածին պատվիրանը:

Անտուն
ՎԱՐՈՒԺԱՆ ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆԸ

Ասում են...

◆ - Ասում են, որ հայկական կոնյակը սրանից հետո կոչվելու է «Նոյակ»: Նոյ նահապետի անունով:
- Մեր կոնյակն այնպես է չխմել խանութներից, որ ավելի լավ կլիներ անվանեին... «Նոյյան ագռավ»:

◆ - Սիրելի բժիշկ, հիվանդանոցից դուրս գրվելուց առաջ եկել եմ ձեզ շնորհակալություն հայտնելու ձեր երկու փայլուն վիրահատության համար:
- Խնդրեմ, բայց ես կարծեմ մի վիրահատություն եմ կատարել, ընդամենը կտրել եմ ձեր կույրաղիքը:
- Հապա զրպա՞նս:

◆ - Որդուդ անունն ի՞նչ ես դրել:
- Մոմիկ:
- Ինչո՞ւ:
- Որովհետեւ ծնվեց մոմի լույսի տակ:

ԱՐԱ ՎԱՀՈՒՆԻ

ԱԶԳ - ՄԱՐԶԱԿԱՆ

Ուժերն հավասար չէին

Մեր թղթակից ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ հաղորդում է Ֆրանսիայից:

Թուլուզի միջազգային մրցաշարն ավարտվելուց հետո Հայաստանի բասկետբոլի կանանց հավաքականը ժամանեց Վալանս: 110 հազար բնակչություն ունեցող այս գեղեցիկ քաղաքում 8 հազար հայեր են բնակվում: Վալանսի հայկական համայնքը ամենահամախմբվածներից մեկն է: Իմանալով, որ Ֆրանսիա էր ժամանել Հայաստանի հավաքականը, տեղի Հայ Բարեգործական Ընդհանուր Միությունը (Նախագահ պրն. ժակ Մարգարյան) եվրոպայի ՀԲԸՄ-ի պատվիրակ գործիչ պրն. Անդրանիկ Քեչիչյանի ակտիվ միջամտությամբ հրավիրել էր եռօրյա հյուրընկալության: Այստեղ բասկետբոլի կանանց ուրույն թիմ չկա, բայց մեր հայրենակիցներն ամեն գնով ցանկանալով տեսնել մեր աղջիկների խաղը, Վալանսից 100 կմ հեռավորության վրա գտնվող Պոնտե քաղաքից հրավիրել էին համանուն թիմը: Մարզադահլիճն ամբողջովին լեփլեցուն էր հայ հանդիսականներով: Առանձին հպարտության զգացում էին արտացոլում հայ մանչուկների ձեռքերին տեսնելով փողփողացող մեր եռագույնը: Հենց առաջին րոպեներից պարզ դարձավ, որ ուժերն անհավասար են: Հայաստանի հավաքականը բացահայտ ուժեղ էր մրցակցից եւ խաղը շահեց 98:44 (50:16) հաշվով: Հանդիպումը հատկապես կարեւոր էր Լյուբով Ալեքսանդրովա-Քոչարյանի եւ Անահիտ Հակոբյանի համար: Ֆրանսիայի բարձրագույն խմբում հանդես եկող «Լունակ» թիմի մարզիչ պրն. Պուտրունան Թուլուզում հավանելով մեր աղջիկների խաղը, իր թիմի ավագի հետ կտրել անցել էր շուրջ 400 կմ լրացուցիչ անգամ համոզվելու ճիշտ ընտրության մեջ: Մեր խոսակցության ընթացքում պրն. Պուտրունան ընդգծեց, որ իրեն շատ դուր են եկել մեր աղջիկները, բայց ինքը մեծ ռիսկի է դիմում այն առումով, որ արտասահմանցի երկու խաղացող գնելու իրավունք ունենալով իրեն խիստ անհրաժեշտ է բարձրահասակ կենտրոնական, իսկ մյուս կողմից չի ուզում հրաժարվել խաղ հետ հիանալի համագործակցող երկու խաղացողներից: Այնուամենայնիվ, մինչեւ խաղավարը փորձառու մարզիչը խիստ տարակուսանքի մեջ էր: Հատկապես երկմտանք ուներ Անահիս Հակոբյանի նկատմամբ, բայց Անահիտը իսկական մենահամերգ տվեց այդ օրը, զուգորդելով արագ ճեղքումներն ու հեռու տարածություններից անվրեպ նետումները: Հակոբյանը իր թիմին բերեց 44 միավոր եւ փարատեց վերջինի կասկածները: Նույն օրվա գիշերը հյուրանոցում «Լունակ»-ի մարզիչը 8-ամսյա պայմանագիր կնքեց Ալեքսանդրովա-Քոչարյանի եւ Հակոբյանի հետ: Մինչ այդ, նույն ժամկետով Թուլուզի ASPTT թիմը պայմանագիր է կնքել էմմա Բեգլարյանի հետ: Մեկ արագընթաց մրցաշարում խաղացողի ընտրությունը խոսում է կանանց մեր ընտրանիի բարձր խաղամակարդակի մասին: Պետք է ուրախանալ, որ մեր բասկետբոլը սկսում է ճանաչվել Արեւմտյան Եվրոպայի կողմից:

Հարկ է նշել տեղի ՀԲԸՄ-ի ընկերների ջերմ ընդունելությունը: Ի դեպ, հանդիպմանը ներկա էր նաեւ տեղի Վալանս թիմում հանդես եկող Համլետ Մխիթարյանը: Վալանսից ՀՀ հավաքականը ուղեւորվում է Հավեր քաղաք, որտեղ այսօր հետաքրքիր նոր հանդիպում է սպասվում Ֆրանսիայի առաջնության երրորդ մրցանակակիր «Վալանսիեն-Օրշ» թիմի հետ: ■

Նրանք դուրս կգան խաղադաշտ

«ՆԱԻՐԻ» Երեւան
34 -13 -6 -15 59-50

Դարպասապահներ
1. Ղազարյան Արայիկ 1963
2. Զուլալյան Մհեր 1973

Պաշտպաններ
3. Դոխոյան Կորյուն 1958
4. Հովհաննիսյան Աշոտ 1965
5. Պետրոսյան Աշոտ 1967
6. Մկրտչյան Արթուր 1973
7. Թորիկյան Իսահակ 1961

Կիսապաշտպաններ
8. Ղուկասյան Վալերի 1961
9. Սահակյան Արմեն 1969
10. Նիազյան Զոհրաբ 1970
11. Մարտիրոսյան Հայկազ 1965
12. Հակոբյան Արման 1974
13. Սիմոնյան Կարեն 1970

Հարձակվողներ
14. Հովհաննիսյան Արայիկ 1970
15. Միրիջանյան Գեւորգ 1975
16. Խումարյան Սերուժան 1967
17. Բաղդասարյան Աղվան 1961

Մարզիչներ
Դանիելյան Միհրան
Իգիթյան Հենրիկ

«ԻՄՊՈՒԼՍ» Դիլիջան
34 խ -13 -4 -17 67-77

Դարպասապահներ
1. Կիրակոսյան Հայկ 1971
2. Հարությունյան Հրայր 1959

Պաշտպաններ
3. Դերձյան Սամվել 1960
4. Վիրաբյան Հայկազ 1972
5. Մովսիսյան Արտյուշա 1954
6. Հակոբյան Հակոբ 1967
7. Փիրումյան Արմեն 1971
8. Ալեքսանյան Արմեն 1971

Կիսապաշտպաններ
9. Ղազարյան Կարեն
10. Ավագյան Սամվել 1954
11. Եղիազարյան Գեղամ 1963

Հարձակվողներ
12. Հակոբյան Ռաֆայել 1958
13. Մանուկյան Ստեփան 1971
14. Հայրապետյան Սերգեյ 1961
15. Մանուկյան Կամո 1974
16. Ադամյան Արսեն 1966
17. Հովսեփյան Կարեն 1976

Գլ. մարզիչ՝ Հովակիմյան Վլադիմիր
Թիմի պետ՝ Անանյան Միխայել
Մարզիչ՝ Ավագյան Սամվել

«ՄԱԼԱԹԻԱ-ԿԻԼԻԿԻԱ» Երեւան
34 խ -14 -3 -17 82-117

Դարպասապահներ
1. Ճարտիկյան Սարգիս 1972
2. Խաչատրյան Դավիթ 1976

Պաշտպաններ
3. Սունգուրյան Արթուր 1974
4. Գրիգորյան Կարեն 1974
5. Նորիկյան Սարգիս 1972
6. Մարկոսյան Արամ 1974
7. Դոխոյան Կարեն 1976
8. Թեւոսյան Անդրանիկ 1965
9. Դոխոյան Արկադի 1977

Կիսապաշտպաններ
10. Մկրտչյան Տիգրան 1975
11. Մարգարյան Ղազար 1974
12. Ֆրանկյան Գագիկ 1974
13. Կիզիլյան Վահագն 1974

Հարձակվողներ
14. Չոփուրյան Մհեր 1972
15. Հարությունյան [illegible] 1974
16. Ոսկանյան [illegible]
17. Դավթյան Սա[illegible]

Գլ. մարզիչ՝ Ասլան[illegible]
Թիմի պետ Յաք[illegible] Լեւոն
Մարզիչ՝ Սարիբեկյ[illegible] Ռոբերտ

ԱՇՈՏ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Կյանք

ԶԵՆՔԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐ ՈՒԿՐԱԻՆԱՅՈՒՄ

Ուկրաինայում սեփական զենքի արտադրություն չկա: Թեեւ պաշտպանության նախարարության զինանոցներում դեռ նախկին ԽՍՀՄ-ի հրազենը բավական շատ է, սպառազինության ազգային կոմիտեն ձեւակել է հայրենական արտադրության ստեղծման ծավալուն ծրագիր: Պետությունում առաջին եւ առայժմ միակ Վիննիցայի «Ֆորտ» գիտարտադրական ձեռնարկությունն իր գործունեության երկու տարում Ուկրաինայի ամբողջ միլիցիային եւ տեղական ջոկատներին ապահովել է ռետինե մահակներով: Ներկայումս կարգի պահապանները զինվում են նոր մահակներով, որոնց մեջ տեղադրված են գազի փոքր բալոններ:

Ինքնապաշտպանական ուկրաինական միջոցների հաջողությունը (Վիննիցայի արտադրանքը լայնորեն օգտագործում է Հանրապետության երկրների միլիցիան) զենքի շուկա դուրս գալու Ուկրաինայի ձգտման տրամաբանական արդյունքն է: Իհարկե, Վիննիցայի «Ֆորտը» մոտ ժամանակներս չի կարողանա մրցակցել հանրահայտ «Կոլտ», «Մաուզեր», «Վալտեր» ֆիրմաների կամ բելգիական ռուսական ձեռնարկությունների հետ: Բացի դրանից, ֆիրմաներից ոչ մեկը չի առաջարկում այստեղ կազմակերպել ատրճանակների արտադրություն: Փորձում են միայն իրացում կատարել: Վիննիցայի զինագործները փորձում են օգտագործել «չնմանվող գործողության», որոնց ՉԶՄ 23 գնդացիր ատրճանակը ժամանակին դարձել էր իտալական «Ուզի» ավտոմատի նախատիպը:

Այդ գործակցության շնորհիվ կազմակերպվել է համաշխարհային կարգի մարզական եւ որսորդական զենքի արտադրություն: Վերջերս ՆԳՆ ռուսաստանյան գերատեսչությունների հետ համաձայնագիր ստորագրվեց համատեղ ձեռնարկության ստեղծման վերաբերյալ, որի նպատակն է նոր տեխնոլոգիաներ արմատավորել երկու պետությունների միլիցիայի ստորաբաժանումները հատուկ միջոցներով զինելու համար: Սակայն տեղացի ձեռնարկատերերի բոլոր ջանքերը հիմնվում են սովոր խանդավառության վրա: Գանձարանը դատարկ է, եւ հանրապետության կառավարությունն արտադրության ընդլայնման համար չի կարող վարկային միջոցներ հատկացնել: Վիննիցայի զինագործները առաջիկայում հույս են դնում պատվիրատուների վրա. չէ՞ որ մեկ ամիս հետո ուկրաինացի զինագործներն առաջին անգամ կմասնակցեն Համբուրգում կայանալիք հատուկ միջոցների միջազգային ցուցահանդեսին:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

«ԿԱՊՐՈԼԻՏ» ֆիրման եւ «ԲԻՈԿՈՆՎԵՐՍԻԱ» ասոցիացիան

Զրվեժ ավանի պահեստից վաճառում են կենսահումուս:
Մեծածախ գնորդների համար սահմանված է 20 տոկոս զեղչ:
Վճարը ցանկացած ձեւով

Հեռախոսներ` 27-81-91, 58-04-26, 58-54-27, 56-83-31:

ENTERPRISE
Mercury

"Mercury enterprise"-ը

ներքական անգամ անցկացնելով ինվեստիցիոն գործընթացը, բնակչությանը հնարավորություն է ընձեռում իրենց խնայողությունները պահպանել ինֆլյացիոն պրոցեսներից: Ֆիրմայի մասնագետներն այս անգամ առաջարկում են ներդրումների *հետեւյալ տարբերակները*.

1. Եռամսյա ավանդների դեպքում -15% ամսական, որը ժամկետի վերջում կկազմի -45%
2. Վեցամսյա ավանդների դեպքում -20% ամսական, որը ժամկետի վերջում կկազմի -120%

"Mercury enterprise"-ը

երաշխավորում է ձեր գումարների ապահովվածությունը արժեզրկման պայմաններում ամենակայուն արժույթ հանդիսացող անշարժ գույքով:

Երեւան, Սայաթ-Նովայի 19, «ԱՆԻ» հյուրանոց, 6-րդ հարկ 632 եւ 634 սենյակներ ☎ 594-632 594-634

PUBLISET

LUXUEUX STUDIOS MEUBLÉS
MONT-ARARAT

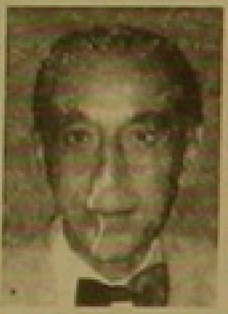

YEZEGUELIAN
DANS LE QUARTIER PRESTIGIEUX DES CHAMPS ELYSEES
Locations au mois 1200 $
Studios avec téléphone direct
TV couleur - kitchenette

ՇՔԵՂ, ԿԱՀԱՎՈՐՎԱԾ ԿԱՑԱՐԱՆՆԵՐ ՓԱՐԻԶՈՒՄ
ԵԶԵԿԵԼՅԱՆ
ՇԱՆԶ' ԷԼԻԶԵԻ ԱՐԺԱՆԱՊԱՏԻՎ ԹԱՂԱՄԱՍՈՒՄ
ԱՄՍԵԿԱՆ 1200 $ ԴՈԼԱՐ ԿԱՐՈՂ ԵՔ ՎԱՐՁԵԼ ՍՏՈՒԴԻՈ ՈՒՂԻՂ ՀԵՌԱԽՈՍՈՎ, ԳՈՒՆԱՎՈՐ ՀԵՌՈՒՍՏԱՑՈՒՅՑՈՎ ՈՒ ՓՈՔՐԻԿ ԽՈՀԱՆՈՑՈՎ

S'adresser : 34, avenue Champs-Elysées Paris 8e
Tél.: 43.59.65.81 Fax : 40.74.08.59

«ԴԻԱԳՆՈՍՏԻԿԱ»
ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՄԻԱՎՈՐՈՒՄ

Ախտորոշում եւ բուժում միջազգային մակարդակով

9⁰⁰-17⁰⁰ (շաբաթ օրերը մինչեւ 15⁰⁰)

- Երեւան, Աջափնյակ, Սարգսյան 6, հեռ. (8852) 35 01 58, 35 13 01
- Երեւան, Քանաքեռ, Խանջյան 55, հեռ. (8852) 28 75 24
- Գյումրի, Շչեդրինի 54ա, հեռ. (269) 3 60 72
- Գորիս, Մաշտոցի 3, հեռ. (291) 2 26 87

ԴԻԱԳՆՈՍՏԻԿԱ
DIAGNOSTICA

KILIKIA
T. T. S.

«Կիլիկիա - S.S.U.» - ընկերությունը բնակչությունից ընդունում է կարճաժամկետ եւ երկարաժամկետ վարկեր:
Ի տարբերություն մյուս բանկերի, ընկերությունը կատարում է
ՏՈԿՈՍԻ ԱՄԵՆԱՄՍՅԱ ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐ
17% ամեն ամիս 3 ամսյա պայմանագրի դեպքում
20% ամեն ամիս 6 ամսյա պայմանագրի դեպքում
24% ամեն ամիս 1 տարվա պայմանագրի դեպքում:
Երկարաժամկետ վարկերի դիմաց վճարվում է
60% 3 ամսյա պայմանագրի դեպքում
145% 6 ամսյա պայմանագրի դեպքում
320% 1 տարվա պայմանագրի դեպքում

Գյումրի, Վանաձոր, Կամո քաղաքներում կբացվեն մասնաճյուղեր: Տեղեկություններ քաղաքային թերթերում:

ԱՎԱՆԴՆԵՐԻ ՆՎԱԶԱԳՈՒՅՆ ՉԱՓԸ ՉԻ ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՎՈՒՄ:

Սայաթ-Նովայի պող. «Անի» հյուրանոց, 7-րդ հարկ, 730, 736 սենյակ
Աշխատանքային ժամերը 11⁰⁰-18⁰⁰
Հանգստյան օրը կիրակի
Հեռ. 58-11-10, 59-43-70

PUBLISET

Լուրերի Հոսք

Սյունիքի մարզի ռոճիկների մասին

Հունվարին եւ փետրվարին Սյունիքի մարզում միջին աշխատավարձն ավելացել է մեկ երրորդով եւ կազմել 54 հազար ռուբլի: Նույն ժամանակամիջոցում ինֆլյացիայի մակարդակն աճել է գրեթե երկու անգամ: Հյուսիսում գտնվող Յամալա-Նենեցական եւ Խանտի-Մանսիական ինքնավար օկրուգներում աշխատավարձը 2-3 անգամ բարձր է, քան մարզի հարավում: Ամենաբարձր աշխատավարձն ստանում են առեւտրային բանկերի աշխատակիցները. այն կազմում է ամսական ավելի քան 200 հազար ռուբլի, իսկ առանձին բանկերում հասնում է 500 հազարի: Միեւնույն ժամանակ նավթագործներն ստանում են մինչեւ 100 հազար, բժիշկները եւ ուսուցիչները` 30-37 հազար: Ամենացածր աշխատավարձը գյուղատնտեսության մեջ է` 15 հազար ռուբլի: Սնարֆ

Ինչպես վարվել միջուկային թափոնների հետ

Մայիսի 11-12-ը Մոսկվայում աշխատանքային մակարդակով ռուս-ճապոնական բանակցություններ կվարվեն Ռուսաստանի միջուկային թափոններով ճապոնական եւ այլ ծովերի աղտոտման շուրջը: Այդ մասին հայտարարեց Ճապոնիայի արտգործնախարարությունը: Նախատեսվում է քննարկել միջուկային թափոնների հետ վարվելու բնագավառի համագործակցության հարցը, ինչպես նաեւ ծովերի աղտոտվածության ասիճանի, համատեղ օվկիանոսագրական հետազոտություններ անցկացնելու ճապոնիայի առաջարկությունը: Ինչպես հաղորդում են Ճապոնիայի կառավարական աղբյուրները, Տոկիոն մտադիր է առաջարկել միջազգային կոմիտե ստեղծել ռուսական միջուկային մարտագլխիկներն ապամոնտաժելիս գոյացող թունավոր թափոնների հեռացման ու պահպանման ուղիներն ուսումնասիրելու, ինչպես նաեւ ազատվող պլուտոնիումը խաղաղ նպատակներով օգտագործելու համար, այդ թվում ատոմակայանների ուրան-պլուտոնիումային խառը վառելիք ստեղծելու միջոցով: Սնարֆ

Հիրոշի Նախաժիման վերընտրվե՞ց

Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպությունը 93 կողմ եւ 57 դեմ ձայներով վերընտրեց իր նախագահին` Հիրոշի Նախաժիմային, հակառակ Մ. Նահանգների եւ ուրիշ մեծ դոնորների առարկությանը:

Խաբարովսկի երկրամասի զարգացման բանկ

Խաբարովսկում ստեղծվում է բանկ, որտեղ պահվելու է երկրամասում արդյունահանվող ոսկու 10 տոկոսը: Ինչպես ՌԻԱ-ի թղթակցին հայտնեցին Խաբարովսկի երկրամասի վարչակարգում, շրջանի ոսկու 10-տոկոսանոց ֆոնդն հատկացվել է Դաշնակցային Ռուսաստանի կառավարության որոշմամբ: Նոր բանկը, որն ստացել է Խաբարովսկի երկրամասի զարգացման բանկ անվանումը, կֆինանսավորի Հեռավոր Արեւելքի տնտեսական զարգացման երկարաժամկետ նախագծերը եւ կդառնա օտարերկրյա երկարատեւ ներդրումների երաշխավորը: Սնարֆ

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
ՀԱՄԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841

Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863

Apple® Macintosh®
համակարգչային շարադրումը «Ազգ» թերթի

Azg
armenian daily

Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635

47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Թերթի ձեւավորման եւ առաջնաէջերի հեղինակ ՊԱՎԵԼ ՂԱԼԼԱՔՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@